

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 14. De Subsistentia, & Humanitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81978](#)

significantia naturas partiales non prædicantur de suppositis. Unde licet bene dicamus: Petrus est homo, non possumus verè dicere: Petrus est anima, Petrus est sanguis. Quamobrem licet verè dicamus: Filius Dei est Deus, est homo;

at in triduo mortis non verè diceretur: Filius Dei est anima, Filius Dei est sanguis, licet esset unicus hypostaticè animæ, & sanguini, & corpori separatis ab anima; non enim licet fingere pro arbitrio nostro nominum significaciones, sed debemus stare significacioni nominum, quibus significantur concreta admittentia istas predicationes. Ex dictis

580 Fit 1. Non posse simpliciter, & absolute concedi istam propositionem, nisi in sensu identico, ut bene ait Exim. Doctore disp. 35 sect. 2. scilicet Christus est Divinitas, & humanitas, seu duas naturæ; ratio est, quia solum potest verificari illa locutio, accipiendo Christum ex parte subjecti reduplicative, ut supponit pro conjuncto, & ex parte prædictati accipiendo humanitatem, & Divinitatem ut conjunctas in Verbo; sed in hoc solum stat, quod sit vera prædicatio in sensu identico; ergo &c. atque in hoc sensu est ista locutio damnata contra Joannem Hus in Concilio Constantiensi ses. 15, ut censuerunt aliqui; nam Hus admisit prædiciam locutionem, existimando Christum esse duas naturas divinitatem, & humanitatem non solum conjunctum, sed etiam divisum, ita, ut posset prædicari de singulis, quod quidem damnatur a Concilio Constantiensi, teste Waldensii diligentissimo errorum Wicleffii, & Huisij investigatori, & Censore fortissimo. Nec licet exinde inferre, quod sicut dicitur: Christus est duplex natura, est passus &c. dici quoque possit, duplē naturam passam &c. siquidem ea de Christo dicuntur in suppositione valde diversa, primum in suppositione reduplicanti, & formalis, secundum in specificativa, & materiali, quod facere nequit expressio illa, Divinitas, quæ reduplicat supra Divinitatem, & illa expressio, humanitas, quæ reduplicat supra humanitatem, cum Divinitas, & humanitas realiter adsequatæ distinguuntur; sic ista conclusio est falsa: monstrum est album; sed album est conjunc-

581
tum ex subiecto, & albedine; ergo &c. quia in maj. album supponit pro subiecto, in min. vero supponit pro toto concrero albo. Unde conclusio nulla est propter diversam suppositionem terminorum.

Fit 2. Quid dicendum ad illas propositiones: Christus est unum, & duo, unus, & plures, aliquid, & aliud, aliis, & aliis, aliud, & aliud, quæ omnia tangit, & examinat Sanctus Thomas quæst. 17. cum Eximio Doctore, & P. Vasquez Lugo disp. 24. & Bernal disput. 47. Ad hæc omnia explicanda feligo duas regulas ex Martinon disp. 8. sect. 2. Prima est, quia Christus est verè, & simpliciter unum ens per realem, & substantiale compositionem, & quæ in eo sunt, licet in se multa, non tamen sunt in ipso sine unione, & compositione, vitandi sunt modi loquendi, quibus significantur ea multa sine unione: tales essent istæ propositiones prolatæ simpliciter, & sine addito: Christus est duo, Christus est multa, Christus est aliud, & aliud, cum addito tamen saepe afflumuntur à Patribus, dicendo: Christus est duo realiter unita in unitatem personæ, multa physicè in unum suppositum conjuncta, duæ naturæ unitæ secundum subsistentiam.

582 Secunda regula est, quia Christus est unica persona, & unica hypostasis divina, vitandi sunt modi loquendi, quibus significantur suppositorum pluralitas: tales essent hujusmodi propositiones: Christus est plures, Christus est duo masculina, Christus est aliis, & aliis; nam masculina absolutè prolatæ ex Theologorum usu significant diversitatem suppositorum, sicut ea, quæ in genere neutro sumuntur, significant diversitatem naturarum, eaque de causa in tribus divinis personis datur alius, & alius, non aliud, & aliud. Sic Concilium Laceran. maximum Can. 2. Licet igitur aliis sit Pater, aliis Filius, & aliis Spiritus Sanctus, non tamen aliud, sed id, quod est Pater, est Filius, & Spiritus Sanctus, id est omnino, ut secundum Orthodoxam, & Catholicam Fidem consubstantiales esse credantur. Ex his habetur regula ad decidendas reliquas quæstiones, quæ hic excogitari possent.

DISPUTATIO XIV.

DE SUBSISTENTIA, ET HUMANITATE.

583 PLures excitati fuerunt errores ab Hæreticis circa Mysterium Incarnationis, ed quod confuerint, idem esse naturam, & personam, nec distinxerint humanitatem à supposito. Testatur id Epiphanius in Septima Synodo generali action. 6. Tom. 3. Concl. post medium, ubilouens de Eutichianis, aliosque Hæreticis ait: ideo Hæretici errant, quia nihil aliud agunt, quam ut ostendant, naturam, & hypostasim idem esse, quæ sane inter se differre veri Ecclesiæ. R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

Catholica Alumni cognoscunt. Idem testatur Damas. lib. 3. de Fide cap. 3. dicens: verum hoc Hereticis inducit errorem, quod idem dicunt naturam, & hypostasim, suppositumve, ac personam. Idem docuit Vigilius lib. 2. de Fide contra Eutichianos, & alii. Idcirco ad explicandum Incarnationis Mysterium, in quo duæ naturæ uniuntur in una persona, opus est definire, in quo differant suppositum, & persona à natura, ut sic appearat, quomodo Verbum al-

sumperit personam humanam, & quidem aliter non potest intelligi Incarnationis Mysterium, ut recte notavit Anselmus lib. de Incarnat. Verbi cap. 20. in fin. qui non intelligit discrimen inter personam, & naturam, non potest intelligere Mysterium incarnationis. Ceterum, quia licet omnes Catholici eandem veritatem amplectantur, diversa tamen sunt aliquorum principia, ideo sunt in praesenti examinanda, ut appareat, quanam conformiora sint doctrinae Conciliorum, & Patrum contra Haereticos, ac proinde tenenda; quanam vero parum consentanea, ac proinde relinquenda; quae omnia, ut clare decidamus, sit

SECTIO I.

De prærequisitis ad Controversiam.

584. Suppono 1. ex eodem falso principio intulisse Nestorium, & Eutichetum, non quidem unum, eundemque, sed oppositum errorem, quem partim dedimus num. 181. & impugnavimus à num 246. etenim uterque Haereticus censuit, quod in DEO natura, & persona non differebant, quo falso principio præmisso subintulit Nestorius: sed in Christo dantur *duæ naturæ complete, & integra, divina scilicet, & humana; ergo in Christo dantur duæ personæ, divina nimirum, & humana;* ac proinde persona Filii Dei non est persona Filii Virginis, nec Beata Virgo dici potest Theotoco, seu Mater Dei, sed puri hominis. E converso Eutiches ex eodem falso principio ita subsumpsit: *sed in Christo datur tantum una persona, ut ex Scriptura constat; ergo datur tantum una natura;* unde non reperiuntur in Christo natura divina, & humana. Inter hos errores secunda incedit Catholica Fides, medium tenens, & docens, aliquam esse distinctionem inter personam, & naturam, propter quam in Deo dantur tres personæ, & una tantum natura, atque in Christo dantur è converso duæ naturæ, & una tantum persona.

585. Suppono 2. olim hanc vocem homo indifferenter fuisse ad significandam vel solam naturam, vel etiam personam: unde contrahendo significationem ad naturam, nonnulli Patres assertebant, Verbum divinum assumpsisse hominem; legantur Augustinus Tom. 1. lib. de vera Religione cap. 16. & aliis in locis, Cyrillus Alexan. lib. 10. Thel. cap. 7. Sanctus Gauden-tius Serm. 19. col. 5. eandemque phrasim usurpat Concilium Toleranum 11. in Conf. Fidei, Wormatiense etiā in Conf. Fid. Tom. 3. Conc. quam etiam significationem accepit Athanas. in Symbolo, quando dixit: *sicut anima rationalis & caro unus est homo, ita homo & Deus unus est Christus:* decursu vero temporis Sancti Patres, ne viderentur Nestorianis consentire, noluerunt fateri, Verbum assumpsisse hominem, & usurparunt naturam humanam pro hu-

manitate, & hominem pro persona, ne deinceps possent Haereticici voces Sanctorum Patrum ad pravum sensum detorquere, ut advertit Maxent. dialog. 1. contra Nestorianos non procula fine inquiens: *ego à Deo suscepimus hominem vel latens dicere audio &c. ne, si suscepimus à Deo hominem dixerimus, dicere videar, in Filio Deipara dicare personam.*

Propter hanc rationem jam ita invaluit, non usurpare hominem pro sola natura, sive pro la humanitate, ut modo non possit dici: *Verbum assumpsisse hominem;* quia cum illa indifferens usurpatio pro natura, & pro homine, cum traxerit, eo quod veteres Theologi cum Græci, tum Latini non agnoverint, distincte saltem discrimen inter naturam, & personam, & talis distinctio ab Ecclesia, Patriis, & Conciliis sit declarata, & probata, id est: noluerint naturam humanam appellare hominem ne humanitas, & persona confunderentur, modo nefas erit usurpare hominem pro sola natura, recolatur Concilium Ephesinum part. 3. cum Sancto Cyrillo in defensione Athan. 8. & 11. nec non Sanctus Felix Papa, & Martyr relatus in Concilio Calcedonensi act. 1. cum Sancto Eustachio Episcopo Bereyteni ibidem act. 11. §. penult. quod etiam suo modo dicendum est de hoc nomine *substantia,* quæ olim erat etiam indifferens, & aliquando accipiebatur pro ea, quæ est substantia communis, quod idem est, ac natura; unde non alio sensu negabant aliqui in DEO tres substantias, nisi quatenus negabant tres naturas; eodem in sensu accipiebatur ab aliquibus hypothasis: unde Hieronymus, & alii renuebant dicere, dari in Deo tres hypothases, quatenus negabant in Deo tres naturas, sive substantias communes; aliquando vero significabat idem, quod *suppositum,* in quo sensu postea usurpata est ista vox ab Ecclesiis, & sine formidine conceditur, dari in Deo tres hypothases; videatur Cardinalis de Lugo disput. 12. sect. 1.

Suppono 3. Eutichianos decursu temporis ex uno in alterum errorem incidisse; dixerint enim, ex duabus naturis in divina natura specie integris in unitate naturæ, & inter se substantialiter unitis unam resultare ad eum sicut modum, quo ex materia, & forma substantialiter unitis resultat una natura, quæ neque est materia, neque forma, quia omnis vera, & physica unio debet constitutere unum; id est si esset unio naturarum, deberet constitutere unam naturam, quem errorem tribuum erant ipsi Euticheri Alphonsus à Castro, & alii, quos sequitur Vasquez 3. part. disput. 14. cap. 1. Ceterum, quia Eutiches sibi ipsi inconstans fuit, licet aliquando administerat naturam humanam in sensu Nestorii, postea tamen magis adhæsit alteri errori, admittendo in Christo solam naturam compostam, quam appellabat divinam; exinde Eutichiani communiter admitebant in Christo unam solam naturam compostam, quam vocabant divinam, ut confit. ex Gallo

Gelasio Papa Tom. 4. Bibliothecæ PP. lib. de duabus naturis; unde statim à prologo ait: Entychiani dicunt, unam esse naturam, id est divinam; Nestorius nibilominus memorat singularem, id est humanam: verum quia Hæretici, ut tradit Aldret disput. 39. de Incarnat. sect. 2. repeteant illud principium: si duæ naturæ nimirum verè, & physice, necesse est, ut resultet una natura composita, quemadmodum ex corpore, & anima una resultat natura composita; ne-gāunt Sancti Patres illud principium universum acceptum, ut constat ex S. Maximo apud S. Eutymium in Panoplia tit. 15. §. in duabus naturis, & ex Damasceno ibidem adducto §. fine inserione.

Quamobrem assignarunt PP. discrimen inter naturam divinam, & humanam ex una parte, & inter animam, & corpus ex altera, quia scilicet corpus se solo non est natura integra, sed anima se sola est natura integra in ratione naturæ, ac proinde possent uniri substantialiter ad constituendam unam naturam integrum in ratione naturæ: at natura divina est integra in ratione naturæ, & natura humana constituta ex anima, & corpore est etiam in diversa specie naturæ integra in ratione naturæ; ac proinde non possunt uniri substantialiter ad constituendam unam naturam. Evolvatur Gelasius in lib. de duabus naturis parvum post medium; & Athan. adductus ab Eutymio in Panoplia titulo 15. §. ecce natura. Unde Eximus Doctor disput 7. fest. 2. postquam adduxit plura Conciliorum & PP. testimonia, in quibus error iste condemnatur, respondendo ad secundam objectionem Hæreticorum ex Concilio, & PP. ita habet: Corpus, & anima sunt natura imperfecta, & essentiales partes, & ideo non tantum unam personam, sed etiam unam naturam component; natura vero divina, & humana sunt integræ, & perfectæ, que non possunt ad componendam unam naturam inter se immediate conjungi. Conjugantur vero in eadem Verbi substantialia, ad cum modum (servata proportione) quo duo rami ejusdem arboris unitur in trunco, ut ipse Doctor Exim. exponit in commentario art. 9. quæst. 2. Div. Thome, atque in eo sensu dicuntur a Concilio verè, & proprie duas naturas humanam scilicet, & divinam in hypostasi Verbi uni, non quidem immediatae inter se, sed mediante.

Cæterum ad tollendam omnem æquivocationem, & intelligendam in præsenti mentem SS. PP. contra eos hæreticos notare, quæcum maximè oportet, scopum hujus controversiae non fuisse de natura humana, quasi illi Hæretici intenderent, quod natura divina possit esse de constitutivo naturæ humanæ, aut quod Verbum esset in humanitate, intelligere per intellectiōnem creatam; hoc enim nentiquam intendebant, sed potius supponebant naturam humanam essentialiter exigere partes ad sui compositionem, quarum una sit materia & al-

R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

tera forma intelligens intellectiones creatas, quæ ad invicem perficiantur, cum autem natura divina non possit esse pars, neque perfectibilis, neque Verbum possit intelligere per intellectiones creatas, nec Deus possit invertere essentias rerum, aut facere, quod detur homo sine sua essentia; exinde dicebant, quod ad constituendam naturam humanam integrum in ratione naturæ, requirebantur indispensabiliter materia & forma, quæ est ratio, Div. Thom. 3. part. quæst. 2. art. 5. ad tertium: sicut unumquodque formaliter est per suam formam, ita corpus vivit per animam, & hoc modo non ponitur corpus vivere per Verbum, quod non potest esse corporis forma; solum igitur concedebant illi Hæretici, quod ex natura divina, & humana resultabat alia terria natura, quæ ex utraque constituebatur. Unde Patres non arguebant à ratione ad constitutionem sufficiente, sed à ratione necessaria; sic bene arguimus, lapis non est animal; ergo non est homo, quia licet ratio animalis non sit sufficiens ad constituendum hominem, ut patet in leone, qui est animal, & non homo, at est ratio necessaria, ita, ut non possit esse homo, quin sit animal; arguebantque PP. tanquam à ratione necessaria, quod nempe ex natura humana, & divina non poterat constitui una substantialis natura, quia neutra earum erat substantialiter incompleta, sed utraque erat substantialiter completa in ratione naturæ.

Quod autem fuerit hæc mens PP. constat ex ipsorum verbis, locis adductis, num. 587. Gelasius enim Papa ad ostendendum, non posse duas naturas compleatas in ratione naturæ uniri ad constituendam substantialiem compositionem, & unam naturam, ita ait: non considerantes, quia cum una natura dicatur humana, quia tamen ex duabus constet, id est ex anima, & corpore, principaliter illa causa est, quia nec initialiter anima alibi possit existere, quam in corpore, nec corpus valeat constare sine anima: & merito, que alterutro sibi sit causa existendi, pariter unam absitè dici posse naturam, que sibi invicem causam prebeat, ut ex alterutro natura subsistat una salva proprietate duntaxat duarum, quæ Verba docent unitatem per compositionem in naturis non esse strictè unitatem, sed latè, & adhuc hoc genus unitatis reperiri non posse, absque aliquo complemento substantiali, si debeat fieri unitas substantialis.

Pariter Athan. loco supra relato postquam sibi opposuerat illam paritatem unius naturæ humanæ ex duabus naturis coalescentem; ita reddebat discrimen. Hic enim, neque caro pars Verbi, neque Verbum pars carnis, horum enim utrumque priusquam conjugantur perfectam naturam ostendit, ut nihil omnino, neque divinitati ad rationem propriam, neque humanitati desit; aliud enim est duabus ex partibus essentialiam absolvī, & aliud duas essentias conjungi, quarum utraque perfecta sit. Eniquando

Disputatio XIV. Sectio I.

332

modo Athan. probat, non resultare ex duabus illis naturis, humana scilicet, & divina, unam naturam, neque posse uniri immediatè, & substantialiter ad constituendam unam naturam, quia utraque in sua diversa specie est completa in ratione naturæ; idcirco opus est, ut alterum falem sit substantialiter imperfectum, & non integrum in ea ratione, in qua perficitur, & alterum sit perfectum, ut compleat, & perficiat, verum de his fusæ sectione sequenti.

592.

Suppono 4. Ens creatum immediatè dividere in substantiam, & accidentem, unde unumquodque ex his debet habere in sua linea rationem illam, quam essentialiter exigit utens creatum, nempe dependentiam à priori à Deo, quia non est à se, sed ab alio, & dependentiam à posteriori, sed non est illimitatum, & simplex, sed limitatum, atque compositum, ratio est, quia, si ens creatum sit accidentale exigit actionem accidentalem, quae pendet à Deo à priori tanquam à primo principio, & exigit à posteriori substantiam, cuius gratia sit, atque ubicationem suam accidentalem, prima distinguitur à Deo se ipso ubique prælente, quia simplex est, & illimitatus; unde accidentis, quia est creatum, & quidquid habet, habet per participationem à Deo, non solum debet distingui à Deo ratione productionis, & dependentiae à priori, sed etiam ratione limitationis, & dependentiae à posteriori, quatenus indiger aliquo subsequente, ut in linea sua perseveret, ideoque, si est modus, indiger re, cuius est modus. Pariter ens substantiale utramque habet dependentiam à Deo in linea substantiali ratione actionis substantialis, quae producit, ceterum quia hoc est entitativum substantialis, non est simplex, & illimitatum, sed limitatum & finitum, utq; in sua linea possit esse, aut perseverare, requirit in ea linea substantiale complementum, in quo sicut, & quo sit potens in linea sua ad operandum. Unde essentia dicitur, principium quo, sive virtus operativa, complementum vero substantialis, quo in sua linea indiger, dicitur substantia, sine qua operari non potest; ideoque totum resultans ex essentia & substantia dicitur principium quod operationis, & apud omnes ferè Philosophos, & Theologos eidem attribuuntur operationes ex illo ferè omnium prologo: actiones sunt suppositorum.

593.

Sic Div. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 2. in corpore: actiones antem sunt suppositorum, & totorum, non autem propriæ loquendo partium, & formarum, seu potentiarum; non enim propriæ dicitur, quod manus percusat, sed homo pro manu. Quod etiam repetit 3. part. quæst. 19. art. 1. ad terrum, & sœpè alibi, ex quo frequens est apud Philosophos principium illud: prius est esse, quam operari; substantia enim cum sit illa, quæ subest naturæ, vel in qua natura sicut, gerit respectu naturæ vicem subjecti, aut qualis subjecti, ex quo procedit, ut sint veræ prædicationes per communicationem

idiomatum, ut constat à num. 560. Unde Damas. lib. 3. de fide cap. 15. natura est ea, ex qua operatio progreditur; opus vero id, quod ex actione perficitur, operans vero is, qui actione perfungitur, hoc est, persona, quia scilicet operationes naturæ complectæ tribuuntur personæ, eò quod natura, sive substantia, quæ est modulus substantialis estendi, nequeat exercere minus substantiæ, seu primæ radicis operandi, proper quo esse substantialie creatum distinguuntur ab omnipotencia; quæ cùm non sit abilio, non indiger actione substantiali productiva ipsius, & cùm non sit limitata, sed infinita, & simplicissima, non indiger substantialem complemento realiter distincto in linea sua, ut possit producere ad extra; quæ quidem operatio dicitur finis cuiuslibet creatæ virtutis operativa, ut tradunt Theologi cum Div. Thoma 1. part. quæst. 65. art. 2. in corp. & 3. part. quæst. 9. art. 1. in corp.

Suppono 5. ex Aristotele 5. Metaphys. cap. 8. textu 15. in fine, substantiam duplicitatem, altera quidem est prima substantia, & altera secunda substantia. Prima substantia est singulare per se substantia primò habens numerum completam; quo in sensu Petrus, Bucephalus, Michaël, hæc arbor, hic lapis, & alia singulare materialia, vel immaterialia per se primò substantia, sive habent naturam completam hominis, equi, Angeli, arboris, aut lapidis sunt prima substantia. Secunda substantia est ipsa forma, & species, per quam unum quodque singulare per se primò substantia constituitur in sua specie; & quia singulares homines, ut Petrus, & Paulus constituantur in specie hominis per humanitatem, quæ est materialis simul & forma hominis, sicut singulares equi, ut Bucephalus, constituantur in specie equi per equinitatem, quæ est materia simul & forma equi ideo humanitas, & equinitas sunt secundæ substantiæ. Ceterum quia dantur aliqua singulare per se primò substantia, quæ componitur ex materia, forma, pluribusque partibus integralibus, & continuatis simul unitis eo pacto, quo Petrus componitur ex anima, & corpore, tanquam ex partibus essentialibus, & capite, manibus, pedibus, tanquam ex partibus integralibus, ex carne, & ossibus, quæ caro, & ossa componuntur ex pluribus carnis & ossis partibus continuatis, ideoque omnes partes, tum essentiales, tum integrales, tum continuativa, ex quibus componuntur singularia per se primò substantia, & unita talium partium pertinet ad primam substantiam. Accidens vero è converso dicitur, quod ita exigit esse in alio, tanquam in subjecto, ut neque per se substantiat, neq; in pars, aut constitutivum omnis per se substantis, ut substantis, neque cum illo identificetur.

Prima substantia, quæ ita appellatur à Philosopho in predicationis cap. de substantia à Porphyrio, cap. 3. sua introductionis vocatur individuum, à PP. & Theologis, & Philosophis latinis vocatur suppositum, & substantia, dicitur quidem sub-

Substantia, quia per se subsistit; primò dicitur suppositum, quia in ea linea prædicamentali ultimo loco sub omnibus aliis prædicamentis ponitur singulare per se subsistens primò. Nos de hac substantia in hac disputatione loquentes utsuntur suppositi, & hypothetas nomine, utpote magis ultratis, non autem ratione substantiae, eo quod hæc Recentiorū usū accipitur frequenter substantia ad signandum id, per quod singulariter constituitur, & compleetur ultimò in ratione substantiae per se subsistens, quād ad significandum ipsum singulare per se subsistens primò.

^{596.} Ex doctrina Boëtii lib. de duabus naturis: explicari potest suppositum ita, *natura complete individua substantia*; quia tamen substantia idem est, ac ens per se subsistens, individuum idem erit, ac singulare per se subsistens, primò habens naturam completam. Quando suppositum habet naturam completam rationalem, recinet nomen genericum suppositi, quando habet naturam rationalem, non solum vocatur suppositum nomine generico, sed etiam nomine specifico vocatur persona; idēque perlōna à Boëtio lib. de duabus naturis dicitur *esse rationalis natura individualia substantia*, hoc est singulare per se subsistens primò habens naturam completram rationalem. Unde suppositum comparatur ad personam, sicut genus ad speciem; singularia autem, quae ita per se subsistunt, ut non habeant naturas completas in specie, neque vocantur supposita, neque perlōna e.g. Anima, pariterque manus separata, pes separatus, quia est pars ejus naturae specificæ, quam exigit, non est suppositum, ut docet Div. Thoma 1. part. quæst. 29. art. 1. ad quintum: *Ad quintum dicendum, quod anima est pars humanae speciei, & ideo licet sit separata, quia tamen retinet naturam unibilitatis, non potest dici substantia individualia, quae est hypothasis, vel substantia prima, sicut nec manus, nec quacunque alia partium hominis, & sic non competit ei neque definitio personæ, neque nomen.*

^{597.} Baigitur est natura completa, quæ non potest esse pars essentialis, aut integralis alterius naturae specificæ, ut humanitas, & ea est natura incompleta, quæ potest esse pars essentialis, aut integralis alterius naturæ specificæ, ut materia & forma, natura capitinis, & pedis, per quod ista pars distinguitur à gutta aquæ separata ab Oceano, quæ retinet totam naturam speciei aquæ, ut infra dicemus. Secunda substantia vocatur à SS. Patribus græcis *Natura, & Physis*, à latinis *essentia*, & *natura*; nos nomine *naturæ*, utpote usitatori, illam vocabimus; dici enim solet forma torius, quia, ut supra diximus, per naturam tanquam per formam suppositum, quod est totum substantiale, constituitur in specie sua completa; unde natura exponitur à Boëtio lib. de duabus naturis: *unumquodque infirmans specifica differentia, propter rationem supra adductam, nem-*

pe, quia natura completa est forma, per quam Petrus, & Paulus, & quisvis homo constituitur in specie hominis; hæc autem natura ab Aristot. 2. phisic. tex. 13. definitur: *principium motus, & quietis in eo, in quo primò, & per se, & non per accidens inest*; unde in entibus sensibilius est principium, ut moveantur, & qui escant sensibiliter, & insensibiliter, ut in Angelis est principium, ut moveantur, & qui escant intelligibiliter, in Deo est principium, ut detur divina operatio immanens liberè, sive contingens volendi & intelligendi; actus enim divini contingentes intelligendi & volendi sunt cum ipso Deo identificati, ut dixi à num. 83. de Deo, quamquam plura, quæ de suppositionibus itis dicta sunt, non careant aliqua controversia apud Auctores, proindeque ea latè probavimus sicut sequen. ex doctrina Concil. & PP. ea nihilominus in præsenti tradidi propter doctrinæ connexionem. His igitur præmissis

Quæstio præsens est, utrum persona, & suppositum supra naturam singularem addat aliquid distinctum, & an sit aliquid positivum, vel negativum substantiale, vel accidentale, id est, an suppositum, & persona Petri addat aliquid distinctum supra hanc singularem humanitatem ipsius Petri, & an istud suppositum Michaël supra hanc numero naturam Angelicam, quam haberet, addat aliquid distinctum positivum vel negativum, substantiale, vel accidentale? prima sententia, quam tenent aliqui cum Eximio quodlib. 4. dist. 34. quæst. 1. docet, suppositum creatum supra naturam singularem addere aliquid non quidem re, sed sola ratione distinctum? secunda sententia, quam licet non omnino assertivæ, proponit, ac defendit Scotus in 3. dist. 1. quæst. 1. & alibi, & quæ tribuitur S. Bonaventuræ in 3. disp. 3. art. 2. quæst. 2. Sequitur cum Nominalibus Molina 1. part. quæst. 29. art. 2. disput. 2. in fine, defendit, suppositum supra naturam singularem substantiale completam in ratione naturæ addere solum, quod sit per se, & quia naturam esse per se nihil est aliud, quād non esse unitam intrinsecè alteri substantiae, cum qua faciat unum per se, ideo juxta hanc doctrinam suppositum supra naturam singularem nihil aliud addit, quād puram negationem substantialis unionis cum alia substantia, cum qua faciat unum per se.

Tertia sententia, quam defendunt aliqui cum Herovæo, Javallo 1. Metaphysic. quæst. 16. censet suppositum supra naturam addere aliquid positivum, non quidem substantiale, sed accidentale, similius quasdam proprietates, & accidentia aliqua characteristica, per quæ unum individuum distat natura ab alio, ut Petrus à Paulo. Quarta sententia docet, suppositum supra naturam addere aliquid positivum, non quidem accidentale, sed substantiale: ita communiter Thomistæ cum Div. Thoma, & Cajetano 3. part. quæst. 4. art. 2. & ferè omnes Societatis Auctores cum Exi-

699.

mio Doctore disput. 34. Metaphysic. sect. 4. & 5. part. disput. 11. 13. & 14. & s̄epe alibi, tum etiam Vasquez 3. part. disput 31. cap. 6. Valentia Tom. 4. disput. 1. quest. 4. p̄nct. 2. Card. de Lugo disput. 12. sect. 4. Tannerus, Hurtado, Arriaga, & alii, quos citat, & sequitur Caneton disput. 50. sect. 6. Maurus, Bernal, plurēsque alii cum Aldrete disp. 39. à sect. 3.

S E C T I O N I I .

Controversiae Resolutio.

600.

Aspero 1. Contra primam sententiam: suppositum creatum supra naturam singularem addit aliiquid non tantum ratione, sed reverā distinctum. Probatur 1. Si suppositum, & persona creatā hominis v. g. supra hanc numerō humanitatem tantum adderet aliiquid sola ratione distinctū, posset dari à parte rei hæc numerō humanitas, quin daretur suppositum & persona creatā hominis, quandoquidem non potest dari res, quia dentur omnia, quæ sola ratione distinguuntur ab ipsa re; distinctione enim rationis non sufficit ad hoc, ut unum possit dari sine alio; atqui potest dari hæc numerō humanitas, ac defactō datur in Christo, quin datur suppositum, & persona creatā, aliter daretur in Christo duo supposita, & duae personæ, altera quidem increata Verbi, altera creatā hominis, quod est Hæreticum, & Nestorianum: vel daretur tota essentia substantiæ creatæ, & tota simul subsistētia essentiæ divinæ, quod apud Theologos non bene audit; ergo suppositum creatum supra naturam humanam, addit aliiquid non tantum ratione, sed re ipsa distinctum; reliquæ probationes constabunt à num. 602.

601.

Respondebis, naturam non vocari suppositum, neque personam, quando est in alio, sed quando per se est; unde quia humanitas Christi non est per se, sed in Verbo, non est suppositum, neque persona; è converso humanitas puri hominis, nempe Petri est suppositum, & persona, quia est per se. Contrà tamen 1. Humanitas Christi Domini metaphysicè sumpta est indifferens, ut sit per se vel non sit per se, sed in Verbo, vel in alia persona divina; ergo ly per se plusquam ratione distinguitur ab ipsa humanitate; ac proinde proprietas, five subsistētia non est distincta ratione solum à natura. Probatur cons. Id, sine quo potest aliiquid divinitus existere, plusquam ratione distinguitur ab illo, sed ex eo, quod humanitas Christi unita Verbo, sit in Verbo, & non sit per se, potest tota existere absque per se, five absque perfectate, & subsistētia; ergo &c. Contrà 2. quia ex hac responione saltem fieret, quod in Christo non solum reperiebatur tota ratio subsistētiae increata, sed etiam tota ratio subsistētiae creatæ, quod non est consonum Paribus, Conciliis, ut statim constabit; ergo &c.

Aspero 2. cum quarta sententia contra secundam, & tertiam relatas: suppositum creatum supra naturam addit non quidem puram negationem, sed complementum substantiale positum. Probatur 1. Ijct rationes in generali Concilio ab aliquo particulari PP. nomine ex cogitatæ non sint habendæ tanquam doctrina Conciliorū, & Patrum, ut dici solet in Concilio Niceno adducto à Joanne Thessalonicensi, qui contendebat, Angelos depingi posse, quia non corporei; quæ ratiæ ab ipso nomine suo diligente excogitata fuit, nec unquam fuit à Patribus commendata; at si producuntæ sint ab aliquo constituto nomine totius Ecclesie Romanae, ut coram Summo Pontifice, Patribusque, Catholicæ nomine Ecclesie, in publica controvèria, atque in Sessione generali Patrum rationes affirmat, quibus Catholicæ Theologi dogmata fidei explicant, atque ex illis publicè arguantur. Adversarios ad publicam disputationem in ei generali Sessione adductos, & admissos cum ea protestatione, ut decisiones facientur esse doctrina Conciliorum, & Patrum; tales inquam rationes coram Summo Pontifice, Cardinalibus, & Patribus Catholicis ex una parte, & præsertim, si sint etiam Schismatici cum illis Patriarchis, aliisque Doctoribus, suoque Imperatore ex parte opposita, nec ullus sit Patrius Catholicorum, qui contra eas rationes à Catholicis adductas quidquam opponat, certe tales rationes, licet definitiones non sint, habent tanquam doctrina deducta ex Concilio, & Patribus; atque in Concilio Florentino, in quo Eugenius IV. præsidebat, & in quo ad controvèriam circa dogma de processione Spiritus S. à Filio votati, & admissi fuerunt Græci, nempe Imperator Constantineopolitanus, Joannes Palæologus, & Patriarcha Constantinopolitanus, rum etiam Præsul Ephesinus, aliique pro Græcis cum ea protestatione, ut decisiones ruerintur esse ex doctrina Conciliorum, & Patrium, hisque stabiliter rationes ad confirmationem Catholicum dogma de processione Spiritus Sancti à Filio, & ad dissolvenda argumenta Græcorum, adductæ sunt à Joanne Theologo constituto, ut disputaret nomine Ecclesie Romanae, in quibus rationibus tanquam Theologorum Catholicorum doctrina s̄apè supponitur ut fundatum, subsistētiam creatam esse aliiquid positivum substantiale distinctum à natura, quin ullus Patrius Catholicorum quidquam in oppositum judicaverit; imò ex eo fundamento ducti sunt omnes ad Fidei dogma decidendum; ergo quodd̄ subsistētia sit aliiquid substantiale distinctum à natura, censenda est doctrina Conciliorum, & Patrum. Consequenter, & maj. videretur innegabilis.

Probatur igitur min. adducendo verba Joannis Theologi disputantis nomine Ecclesie Romanae contra Marcum Ephefinum agentem partes Græcorum: Joannes enim Theologo ita disputat in Concilio Florentino sels. 19. Quoniam non me bene videris intellexisti. Pater,

Pater, idcirco, que paulo ante protuli, clarior et raredam: ergo diligenter attende: substantia dubius modis a Doctoribus solet intelligi; uno quidem pro rei ratione, que definitionem, quod quid est, significantem, vel alio nomine entrarem, atque naturam significat; altero vero modo substantia pro supposito sumitur, quemadmodum Aristoteles in 5. Met. lib. juxta omnium Doctorum expositionem dicere videtur, quandoquidem suppositum in predicamentali substantie linea speciebus, atque generibus apud Porphyrium substat, ut Socrates, atque Plato, que alio quaque nomine hypostasis, velexifentia, vel res naturae solet appellari. Modò hic: quando Petrus loquitur nomine Pauli, Paulo audiente, & tacentе, eō ipso Paulus censetur consentire, juxta titulam illam juris regulam, qui tacer, consentire videtur; unde loquente Joanne Theologo nomine Ecclesiæ Romanæ ipsa audiente, & tacentе, eō ipso Romana Ecclesia censetur consentire; atqui in hoc textu expresse dicitur, hypostatum ut contradistinctam à natura esse substantiam, & rem naturae; naturam, vero ut contradistinctam ab hypostasi esse entitatem; ergo ex hoc textu clare inferatur, hypostatum esse medium substantiale naturae, sive entitatis.

Confirmatur 1. Quando virtus immediata ita concurreat ad operationem, ut non possit ipsi virtutis attribui operatio, sed tantum personæ constituta ex ea virtute, & ex aliquo alio, in quo residet ea virtus, id, in quo virtus ea residet, non est quid negativum, sed positivum; sic quia in homine caro nec augmentatur, nec unit, nec crescit deficiente anima, quæ est forma corporis, anima est tota virtus vivificativa, & augmentativa, licet ipsa non vivificet, nec crescat, sed homo per animam: homo exinde est aliquid distinctum à sola anima; sic licet manus habeat virtutem percussivam, quia tamen nequit percutere, nisi quando percudit homo, in quo manus residet, exinde homo est aliquid passivum distinctum à sola manu, & non purè negativum; atqui natura in supposito humano ita est virtus immediata operationis, ut non possit ipsi attribui perfectio, sed personæ, in qua natura residet, ut constat ex Grecis, ore Div. Damasceni, & ex Latinis ore Div. Thomæ citatis num. 593. imò ex eo Joanne Theologo in supracitata disput. sect. 19. ubi hæc haber: id quod sit in humanis, tantum ab agente supposito, ita ut falsum sit proferre, hoc humanum suppositum ab humana natura producendum esse, quandoquidem apud nos Theologos humanitas abstractum nomen est, ac suppositum nullum, significat homo suppositum, hoc, quod substitut, significans sua suppositum aliud produci, ubi expresse dicitur, contradistinctum à natura revera producere; ergo &c.

Confirmatur 2. Pura negatio, cum nihil sit, non potest aliquid producere per virtutem ipsi advenientem; atqui substantia, ut constat ex testimonio adductis, verè producit operationes

per virtutem naturæ ipsi advenientem; ergo substantia non est aliquid purè negativum, sed verè positivum. Confirmatur 3. Ex eo, quod fundamentum domus substet altioribus partibus ad aliquid præstandum, dici nequaquam potest, quod sit quid negativum; atqui substantia substet naturæ ad aliquid cum ea præstandum, ut constat ex testimonio adductis ex Joanne Theologo eadem Disputatione, & sect. 19. ubi ait: Joseph enim a Jacob supposito per ipsius Jacob naturam, ut principium, quod communicabile est, generatur, quandoquidem alios sunt suppositorum, ut sæpe alibi dictum est.

606

Confirmatur 4. Si hæc doctrina à nobis hucusque exposta non bene inferretur ex Conciliis, & Patribus, à quibus Praefiles Graeci volebant in Concilio Florentino defundi rationes, & argumenta, nequaquam in hac doctrina convenient Patres Graeci cum Latinis; atqui in hac doctrina statim convenerunt, ut constat ex eodem Concilio Florentino fels. 18. ubi Marcus Ephesinus agens partes Graecorum, & disputans cum Joanne Theologo ita habet: quemadmodum divina substantia, & persona differant inter se, non opus est in praesentia dicere, cum praesertim in hoc minime differamus, constat enim ipsas differre simpliciter, ut commune differt à proprio, ut Magnus Basilius ad suum fratrem Gregorium scribit, & quemadmodum ut utar exemplo vulgari, humana substantia à persona sua differre videtur, ut vos quoque sentire consoz ergo &c. Confirmatur 5. quia aliter, ut expendenti constabit, praesertim, si recolar doctrinam Catholicam in Tractatu de Trinitate, non potest intelligi, quod definitum à Florentino, nempe quid natura divina non generat, & quod datur realis distinctio inter generantem, & generatum, ideo Patrem generare virtute naturæ, neque intelligi posset, quomodo spiratio activa non spireret Spiritum Sanctum, sed spirarent Pater, & Filius virtute spiracionis activæ, quod latè promovet, & explicat Joannes Theologus in eodem Concilio Florentino; ergo &c.

607

Probatur 2. conclusio: natura creata constitutiva creati suppositi ita est se ipsa ex doctrina Conciliorum, & Patrum substantialiter incompleta in ratione suppositi, ut compositi substantialis substantientis; ergo suppositum creatum supra naturam addit complementum substantiale positivum, quod cum natura constituit suppositum, sive compositum substantiens. Probatur antec. Natura creata constitutiva creati suppositi, eō quod sit se ipsa substantialiter completa in ratione naturæ, non potest cum natura divina constituere per substanciali unionem unam naturam juxta doctrinam Conciliorum, & Patrum, ut constat à num. 587. & tamen in ratione substantiendi constituit unum substanciali compescitum cum substantia divina: ergo naturæ humane aliquid substanciali complementum deficiebat in linea substantiendi, cum quo constitueret unū totum substancialē, ideoq; in linea hac erat substantialiter incompleta, & com-

pletus

pleur per substantiam Verbi, ac proinde suppolitum creatum supra naturam addit complementum substantiale positivum, quod vocamus substantiam. Confirmatur 1. ex Divo Thoma Quodlibeto 2. art. 1. in corp. ubi ait: *Divinitas autem in natura quidem non potuit uniri nec anima, nec corpori, quia cum sit perfectissima natura, non potest esse pars alicuius naturae, sed fuit unita anima, & corpori in persona; ergo non potuit constituere cum humana natura naturam; quia haec erat completa in sua linea, & potuit constituere cum ea unum compositum subsistens; quia non erat substantialiter completa in ratione subsistendi.*

608. Confirmatur 2. ex Concilio Lateranensi sub Martino I. cap. 6. ubi dicitur: *si quis non confitetur, verè, & propriè ex duabus naturis Deitate, & humanitate secundum substantiam unitis inconfuse, & indivisiè, eundem, & unum Christum esse, sit condemnatus;* quod etiam tradit can. 7. & 8. Similia habet Concilium Hispanense 2. adducendo can. 13. pro hac veritate plurima testimonia veteris, & novi Testamenti, & antiquos Ecclesiae Patres, & Doctores, nempe Hilarium, Ambrosium, Gregorium Nazianzenum, Basilius, Cyrillum, Athanasium Augustinum, Leonem Papam, & Fulgentium; quod etiam tradunt 5. & 6. Synodi generales, plurimaque alia Concilia, ex quibus ita conficitur argumentum: *juxta Concilia, & Patres natura humana non potest substantialiter uniri naturae divinae ad constitutendum cum natura divina unam naturam, & tamen unitur substantialiter natura humana substantiæ divinæ, constituirque cum illa unum substantiale subsistens;* ergo natura humana se ipsa in sua specie est substantialiter completa in ratione naturæ, & non est se ipsa substantialiter completa in ratione totius substancialis substantientis. Probatur conseq. Anima rationalis eò ipso, quod excludat partes continuas, & habeat omnia praedicta substancialia constitutiva ipsius, in ratione forme rationalis non potest habere unionem substancialem cum alia forma rationali, & cum illa constituere unam substancialem formam rationalem; neque per illam substantialiter compleri: ergo si natura humana se ipsa haberet omnia praedicta substancialia requisita ad unum compositum substancialie subsistens, non posset terminare unionem substancialem ad personam divinam constituendo cum illa unum substancialie subsistens. Vide num. 613.

609. Probatur 3. conclusio: natura, & persona non distinguntur, sicut aliquid, & nihil, sed sicut aliud, & aliud, ita ut natura sit ratio essendi, personalitas vero modus substancialis essendi, quo natura indiger, ut sit proximè operativa; ergo persona supra naturam non addit negationem tantum, sed aliquod complementum substancialie positivum. Probatur antec. auctoritate Justiniani in Edicto Fidei à Vigilio Papa approbato, ubi dicitur: *omnes Sancti Patres consonanter docent, aliud esse natu-*

ram, sive substantiam, & aliud substantiam, sive personam, & naturam quidem hoc, quod commune, significare; personam vero hoc, quod est speciale. Illa enim verba adversativa aliud, & aliud, commune, & speciale, quæ correspondunt naturæ, & substantiæ, plane significant, substantiam non esse puram negationem, seu purum nihil, sed esse aliquid speciale distinctum à natura, quæ est substancialie naturæ complementum, sive conditio substancialis, qua indiger natura, ut sit proximè operativa; ergo &c. Confirmatur 1. Sicut persona indiger aliquibus dispositionibus accidentibus ad operandum, ita etiam natura indiget conditione substanciali, quæ est specialis modulus illius, & vocatur substantia, sine qua non redditur natura proximè operativa in linea substanciali; aliter natura non solum esset principium quo, seu virtus immediate operativa, sed esset etiam principium quod contra doctrinam Patrum, & Conciliorum, ut constat an. 593, & 604, ergo &c.

Confirmatur 2. Personalitas apud Sanctos Patres est modus substancialis essendi, sive differentia substancialis naturæ, qua natura, sive principium quo productivum redditur proximi expeditem in linea substanciali ad operandum; unde persona est, quæ per suas actiones, & proprietates nobis innotescit, non vero per negationem; ergo personalitas creata non est quid negativum, sed est aliquid substancialie positivum. Probatur antec. ex Damasceno cap. 40. *Dialecticæ, ubi ait: natura est principium materialis, & quietis cuiuslibet rei;* & cap. 43. *persona est, quæ per suas actiones, & proprietates proprias, atque circumscriptam eorum, quæ ipsam naturam sunt, declarationem nobis prebet,* & Gabriel, dum Sanctam DEI Genitricem allegatur; & cap. 46. *agens de substancia; datum est insuper de ipsis divisione, quidquid interstantiam, & substancialies differentias interseparantur, quod substantia per ipsas informata certam speciem absolvit, & certam qualitatem contrahit.* Ex quibus verbis apparet, ad constitutandam certam speciem personam in aliquo determinato individuo concurrent substantiam, & substancialies differentias, cum hoc tamen discrimine, quod in DEO properum simplicitatem substancialies differentias solum distinguuntur virtualiter intrinsecè à natura; in nobis vero, sive in Angelis per limitatam perfectionem creatam impotentem in sua linea identice comprehendere, quod in sua linea comprehendunt duo praedicta divina virtualiter intrinsecè distincta, requirit distinctionem reali, & compositionem; quamquam enim Damascenus hanc rationem substancialem differentiam saepe adducat ad explicandam personam ex doctrina, ut ipse ait, Sanctorum Patrum, numquam tamen recurrit ad puram negationem; ergo ex Divo Damasco, & Sanctis Patribus substantia creata non stat in pura negatione, sed in positiva differentia substanciali.

611. Respondebis cum aliquibus, falsum esse illud principium, actiones sunt suppositorum, quia solum procedunt à natura, quæ est tota substantia creati suppositi. Unde suppositum creatum non addit aliquid substantiale positi-
vum supra naturam, sed tantum addit aliquid negativum. Contrà tamen quia principium illud satis colligitur ex Concilio, & Patribus citatis à num. 593. & 604. imò licet hic non multum eurem, an Aristoteles exp̄s cognovit substantiam, vel non? nihilominus ex suis principiis, ut ajobat Joannes Theologus n. 603. sufficenter videtur colligi posse, substantiam esse conditionem substantiale ad agen-
dum, qua compleetur natura, ideo illi tori con-
fusione ex natura, & substantia tribuitur ope-
ratio, quod idem est, ac dicere, actiones esse suppositorum. Legatur Aristoteles lib. 1. de anima cap. 8. textu 64. ubi ait: dicere, ani-
mam irasceri, vel timere, simile est, atque si quis
dicere, animam texere, vel edificare; melius
est fortasse dicere non animam, sed hominem a-
nimam rationinari, quod perinde est, ac dicere,
actiones esse suppositorum. Ratio istius prin-
cipii; est ea, quam nuper assignavimus; quia
selicet quilibet substantia natura creata ex
propria quidditate non minus est substantia
ter incompleta, quam sit incompleta accidentia;
unde non minus indiget complemento
substantiali, quod vocatur substantia, ut sit
proximè substantialiter operativa, quam indi-
get accidentibus, ut actu operetur.
612. Probatur 4. ex Concilio Francofordiensi in Epist. ad Fideles Christi universos, columna 2.
ubi ait: itaque in D E O, & homine gemina
substantia, sed non gemina persona est; quia
persona personam consumere potest: siquidem
persona res juris est, substantiales naturæ; qui-
bus verbis censet Concilium, personam esse rem
dilucetam à natura, aliter non esset vera illa ad-
versariates juris, & res nature; ergo persona
supra naturam non addit puram negationem,
sed aliquod substantiale complementum, cum quo
constituit principium, quod ad negandum: nec
reser, si dicas, illa non esse Concilii, sed Paschali
verbis, & quod Concilium non approbaverit
fundamentum Paschali, sed doctrinam, qua as-
serebat, in Christo non esse duas personas. Ni-
hil enim refert; nam Patres Concilii Franco-
fordiensis non solum meminere asserti Paschali,
sed fundamenti ipsius, neque rationem omittunt,
sed commendant modò, quo non fuit
commendata à Concilio Nicæno ratio Joannis
Thessalonicensis, qui dicebat, Angelos depingi
posse, quia sunt corporei: nam Concilium Ni-
cænum, licet definiērit, posse Angelos depin-
gi rationem tamen illam non commendavit
sed omisit. Quare in casu nostro ex hoc Pascha,
si testimonio validè possimus arguere contra
Adversarios.
613. Probatur 5. Si natura humana non esset
incompleta substantialiter in ratione creati sup-
positi, non posset per unionem substantialem,
R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

ad substantiam Verbi illa perfici, & in illa sub-
sistere, sicut quia est perfecta in ratione na-
ture, non potest per unionem ad naturam
Verbi ab illa perfici in ratione naturæ, ut con-
stat à num. 607. atqui natura humana per u-
nionem ad substantiam Verbi ab ea perficitur
substantialiter, & in Verbo subsistit, ergo &c. Proba-
tur min. ex Concil. Hispalensi 2. Can. 13. ubi ait: Probarur ergo veritas veteris &
ac novi testamenti testimonis, in quibus due
natura Christi perfectæ sunt in una subsisten-
te persona. Sic eriam Damasc. lib. 3. de
Fide cap. 9. sed non est necesse naturis invicem
secundum hypostasis conjunctis, ut unaquaque
propriam habeat hypostasim, nam fieri potest
ut unam convenient hypostasim, neque eas sub-
sistentes esse, neque unam quamque propriam reti-
nere hypostasim, sed unam eandemque hypostasim
habere utriusque; namque ipsius Verbi hypostas-
is, utriusque naturam hypostasis existens nulla
lam substantem esse permittrit; etiam in Pon-
tificali Romano, qui consecrandus est Episcopus,
ita interrogatur: credi Christū in duabus & ex
duabus naturis subsistere, & responder credo.

614. Probatur 6. Suppositum in ratione suppo-
siti est substantia totalis, sive prima substan-
tia, quæ ut constat ex Aristotele cit. 594. est ma-
xime substantia, sive magis substantia, quam se-
cunda; atqui id, quod habet magis de substantia,
est, quod pertinet ad substantiam, & non ad na-
turam, quæ eadem consideratur in secunda sub-
stantia, ergo substantia est complementum sub-
stantialiter superadditum naturæ. Confirm. 1.
Substantia, & accidens, quoadmodū existendi
per hoc differunt, quod substantia per se subsi-
stit, & accidens non subsistit per se, & inhaeret
subjecto; ac proinde id, per quod substantia per se
subsistit, debet proportionaliter correspondere
illī, per quod accidens inhaeret subjecto; at-
qui accidens inhaeret subjecto non per me-
ram negationem, sed per modum acciden-
talem positivum inhaerentia; ergo substantia
per se subsistit, non per meram negationem,
sed per modum substantialem positivum sub-
stantiae. Confirmatur 2. Ex duobus modis
existendi; si modus imperfectus est positivus,
à fortiori modus perfectior debet esse positivus,
atqui modus existendi per se est perfectior, quam
modus inhaerendi; ergo ex eo quod modus in-
haerendi sit positivus; modus subsistendi per se
debet esse positivus. Confirm. 3. Persona non
est ens per accidens, sed ens per se, atqui ag-
gregatum ex natura, & negatione non est ens
per se, sed per accidens; siquidem negatio non
potest esse substantia contraposita accidenti;
ergo modus naturæ, quo subsistit natura, non
est negativus sed substantialis, & positivus.

615. Probatur 7. Persona unita alienæ naturæ
potest consumere alteram personam, quin con-
sumat naturam, ut constat ex Concil. Franco-
fordiensi n. 612. sed exinde inseritur substantia
esse aliquid positivum; ergo ex mente Con-
cilii non est pure negativum; ergo &c. Proba-
tur min. si verè & absolute dici potest perso-

nam consumi, quin deficeret positivum aliquid, sed tantum negativum, etiam posset dici, consumi naturam, cum illi quoque deficiat aliquid negativum, videlicet non esse unitam personam divinam; atqui ex eo, quod naturae deficiat aliquid negativum, non posset vere, & absolute dici, naturam consumi; ergo ex eo quod deficeret aliquid tantum negativum, non posset vere dici, personam consumi.

616. Confirmatur: subsistens Verbi uniti humanitatis supplex subsistens propriam ipsius humanitatis in ordine ad reddendam humanitatem subsistentem in Verbo, sive substantialiter completam in ordine ad operandum, ut constat ex Concilio Hispanensi, & Damasc. cit. num. 613. atqui si subsistens confiteretur in pura negatione, & non esset substantialis, non posset subsistens Verbi per unionem humanitatis ad Verbum supplex subsistens propriam humanitatis in ordine ad reddendam illam ita subsistentem; ergo &c. Probatur min. ed ipso, quod Aer constituitur tenebrosum per hoc, quod non habeat sibi unitam lucem, lux ut unita aeri non potest supplex negationem hujus in ordine ad reddendum aerem tenebrosum; ergo si humanitas constitueretur subsistens per negationem unionis cum subsistens Verbi, subsistens Verbi ut uniti humanitati non posset supplex talem negationem in ordine ad reddendum humanitatem ita subsistentem.

S E C T I O III.

Illationes doctrinae nostrae.

617. **F**it 1. Ex dictis, quomodo intelligenda sit illa propositio a Concilio, & P.P. tradita num 586. nempe, quod Verbum divinum assumpti humanitatem, & non assumpti hominem: in nostris quippe principiis intelligitur facilis: quia assumpti tota humanitatem, & non assumpti creatum substantialiter modum essendi, qui est subsistens creata, ex qua & ex humanitate consurgit purus homo: ex quo iterum impugnari quoque possunt Adversarii fundamentum de sumptu ex Concilio Ephesino, quod postquam can. 2. definit, Verbum divinum substantialiter unitum esse carni, canone immediatè sequenti definit; post hanc unionem non manisse duas substancialias; unde non est realiter idem juxta Concilium, naturam humanam esse substantialiter unitam subsistens divina, & non habere subsistens creata; alioquin secunda illa definitio planè esset frustranea, sicut quia est idem realiter orbari omni luce, & esse tenebrosum, non recte hic agere censeretur, qui postquam probavit locum orbatum esse omni luce, probari deinde conaretur, eum esse tenebrosum.

618. **F**it 2. Humanitatem Christi Domini revera subsistere per subsistens Verbi, ut constat ex num. 613. quin constitutus personam humanam cum subsistens Verbi; unde in Christo Domino sunt duæ naturae subsistentes,

& non sunt duæ personæ, sed una tantum persona, ut contra Nestorium docent PP. & Con. adducta à num. 584. Ratio est, quia tunc natura subsistit per aliquam subsistens, quando ab illa substantialiter completerit, & in linea substantiali sit proximè operativa; clime que ita compleatur humanitas Christi Domini à subsistens. Verbi exinde humanitas Christi Domini revera subsistit per subsistens Verbi: at verò natura completa, ut cum ea subsistens constitutus personam est opus, ut personalitas absque ea natura, quam exigit, esse non possit, vel ab ea natura, quam terminatur, accipiat quoque perfectionem, ut natura cum ea subsistens, quod ad personam constitutam requiritur ex num. 612. maneat sui juris, & non sit juris alterius, à quo terminatur cùmque humanitas Christi Domini, neque exigatur à subsistens divina, neque illo modo possit subsistens divinam perficiere, sed solum possit ab ea perfici, & revera perficiatur exinde non manet sui juris, neque subsistens, sed in alio; ac proinde non constitutus personam, qua est ratio Rustici Diaconi contra Cephalum Nestorianum contendente, esse in Christo personam creata, cùm sit natura creata, cui Rusticus, ut haberetur. 6. Bibliotheca novæ part. 2. Editionis Coloniensis, ita respondet; quia Deus illam naturam humanam, quam sua gratia, atque gubernatione depositum reliquit &c. Sed & ob hoc eam creavit, non sua, sed ut ejus esset & super semetipsum eam fundavit tanquam basim quandam, vel fundatum. Unde

Fit 3. Humanitatem Christi Domini (quod idem est) de quacunque natura creata, non posse subsistere in alio, nisi in supposito divino, ratio est, quia, ut subsistat non quidem in se, sed in alio, opus est, ut ita recipiat perfectum per unionem substantialis cum aliis subsistentiis, ut hoc vi talis unionis neutrum perficiat; atqui solum suppositum divinum potest uniri ita substantialiter humanitati, ut eam substantialiter perficiat, & ab illa neutrum perficiatur, ratione suæ immutabilitatis, & perfectionis simpliciter infinitæ & in capaci augmenti, aut diminutionis, ut constat a. 24. ergo à solo supposito divino potest humanitas, aut quævis natura creata reddi subsistens, non quidem in se, sed in alio, ac proinde ita fieri subsistens, ut non constitutus personam. Quamobrem Divus Thomas 3. parr. quæst. 3. art. 1. ad secundum accurate dixit: hoc autem est proprium divine persona propter ejus infinitatem, ut fiat in ea concursus naturalium, non quidem accidentaliter, sed secundum subsistens.

Ratio Div. Thom. est ea, quam dedimus superiori, ut habet 3. quæst. 3. art. 2. ad tertium his Verbis. Scindendum est tamen, quod non quolibet individuum in genere substantia etiam in rationali natura habet rationem perfessionis, sed solum illud, quod per se existit, non autem quod

quod existit in alio perfectiori, unde manus sor-
ris, quamvis sit quoddam individuum, non ta-
men est persona, quia non per se existit, sed in quo-
dā perfectiori, scilicet in suo torso, & hoc etiam pos-
set significari in hoc, quod persona dicitur sub-
stantia individua: non enim manus est substantia,
sed pars substantia. Licet ergo hæc humana natu-
ra sit quoddam individuum in genere substantia,
quia tamen non per se separata existit, sed in quo-
dā perfectiori, scilicet in persona Dei Verbi, conse-
quenti ejus, quod non habeat personalitatem propriam;
& ideo facta est unio in persona. Unde quando D.
Thomas, aliqui que dicunt, Verbum subsistere in
humanitate, id est, ac dicere, quod perficit hu-
manitatem in ratione subsistendi, eamque redi-
dit non quidem in se ipsa, sed in Verbo subsi-
stente.

621. Fit 4. quid dicendum sit ad illam difficulta-
tem ab Antiquis acriter agitatam, ut refert Vas-
quez disput. 16. cap. 1. in qua queritur, an
persona Christi debeat dici composita? ut quæ-
stionem istam juxta principia nostra facile deci-
damus, distingueda est duplex composicio, ut
cum Durando notarunt plerique Theologi; al-
tera quidem dicitur compositionis absolute, sive
rei in se, quæ appellatur compositionis rei ad in-
tra, vel hujus ex his; cuius generis est compo-
sitionis hominis ex natura, & substantia, compo-
sitionis humanitatis ex anima rationali, & corpo-
re, & compositionis continui ex suis partibus; al-
tera est compositionis relativa, qua res cum alia
posita, seu unita dicitur, ideoque manet simul
posita, vel composita, qua quidem vocatur
compositionis ad extra, sive hujus ad hoc, vel cum
hoc. Idecirco unio vocatur compositionis, quia
vix illius unus simul cum altero ponitur; unde
si sit unio ad intra, erit compositionis ad intra, sive
rei in se; si vero sit unio ad extra, erit compo-
sitionis ad extra, sive hujus ad hoc, vel cum hoc;
quo in sensu anima rationalis in se simplex dicitur
in homine composita, hoc est vi unionis
cum corpore posita simul cum corpore; pri-
mum genus compositionis opponitur simplici-
tati; secundum genus non quidem simplicitati,
sed separationi opponitur.

Ex quo appareret, valde diversum esse quære-
re, an Christus sit compositus, ac querere, an
persona Christi sit composita: quod enim Chri-
stus sit compositus compositione absoluta, est
certum de Fide, ut constat ex 5. Synodo gene-
rali can. 4. si quis non confiteretur (sic uiri Sancti
Patres docuerunt) unionem Dei Verbi ad car-
num animatum anima rationali, & intellectuali
secundum compositionem, id est secundum substi-
tuentiam factam, & propterea unam ejus substi-
tuentiam, qui est Dominus noster JESUS Christus, unus de Sancta Trinitate, talis Anatha-
ma fit; quod etiam traditur can. 7. & in 6. Sy-
nodo Constantinopolitana act. 4. & in Concio-
lio Lateranensi sub Martino I. can. 8. & 16. At
persona Verbi non est composita compositione
absoluta; unde si Verbum divinum non assu-
misset naturam humanam, sed Angelicam, non
R. P. Germaz Theolog. Tom. II.

esser quidem idem compositum, & tamen esset idem
suppositum, eademque persona. Idcirco Div.
Thomas ut omnino certum supponit, Christum
esse compositum, ac proinde 3. part. quæst. 2.
artic. 4. non querit, an Christus sit composi-
tus, sed, utrum hypostasis, vel persona Christi
post Incarnationem sit composita. Neque ad com-
positionem requiritur, quod utrumque extre-
num sit pars, aut perfectibile, sed latiss est,
quod unum extremum si perfectibile, & pars,
& quod alterum sit duntaxat perfectivum, ut
dixi à num. 266.

Quamobrem dicendum est, juxta nostra
principia, personam Verbi esse verè, & realiter
compositam compositione relativa ad aliud, vel
cum alio, nempe cum humanitate: unde da-
tur vera compositio duarum naturarum in una
persona Verbi, sive secundum hypostasim. Ra-
tio est, quia, quando licet unum extremum sic
in se simplex, immutabile, & imperfectibile,
est tamen revera perfectivum, & per substantia-
lem unionem alterum perficit, revera consti-
tuit cum altero unum compositum, ideoque il-
la unio est compositio, & extrema sunt compo-
sita compositione relativa, scilicet ad aliud, vel
cum alio; atqui ita se habet persona Verbi cum
humanitate vi substantialis unionis, ut constat
ex num. superiori; ergo &c. Idcirco perso-
na Verbi non potest dici verè composita compo-
sitione absoluta; quia humanitas assumpta non
constituit personam, ut constat num. 618. si
quidem persona Verbi in ratione personæ est om-
nino simplex, & manet eadem, quæ erat ab
æterno, atque in triduo mortis, in quo non era
rat humanitas, eadem omnino permanxit. Hoc
autem evenire non posset, si esset composita
compositione absoluta, ut constat ex dictis; ergo &c.

Ex hac doctrina facile componuntur testimo-
nia Sanctorum Patrum dicentium, Personam
Christi non esse compositam, & altera testimo-
nia Sanctorum Patrum dicentium, esse compo-
sitam; nam haec affirmantia intelliguntur de
compositione relativa, & altera negantia intel-
liguntur de compositione absoluta. Unde quan-
do S. Theodorus Cariæ Episcopus Opusc. 2.
ait: *veneri Filii Dei hypostasim ex Deitate, &*
humanitate non dicimus propriè compositam; o-
mne enim, quod propriè compositum est, non erat
priùs, quam completa essent ea, ex quibus compo-
sum est. Ex ipso quippe ratione, quam tra-
dit S. Theodorus, perspicue apparet, ipsum
loqui de compositione absoluta, quam non ad-
mittit in persona Christi. Præterea quando Da-
masenus lib. 3. de Fide Orthodoxa cap. 3. alii
que docent, in Christo Domino hypostasim,
aut personam esse compositam ex natura divi-
na, & humana, intelligendi sunt de compo-
sitione relativa, ita, ut intelligatur persona com-
posita, non quidem secundum se, & in ratione
personæ; sic enim est omnino simplex, sed in
officio, & exercitio personæ, in quantum sub-
sistit in duabus naturis, sic quasi haberet dupli-
cum

cum officium, & ministerium personæ, cùm sit persona naturæ divinæ, & simul hypostasis, suppositum, & persona humanæ naturæ, redens naturam humanam in se ipsa persona subsistente. Videatur Divus Thomas 3. part. quæst. 2. art. 4.

625. Ex hac etiam doctrina facile rejicies aliquorum Theologorum locutiones, qualis est illa Cajetani 3. part. quæst. 3. art. 1. in fine comment. dicentis: *persona Fili Dei facta est persona humana, & in quantum est persona humana, constituitur per naturam humanam;* sic enim Alexander Mod. quæst. 9. de Incarnat. artic. 6. num. 6. ubi docet, *personam Christi, seu Verbi post hoc Mysterium vere dici posse personam humanam:* sic etiam Bernal disput. 15. sect. 6. *persona Christi proprie est, & dicitur creata, & increata;* cùm enim ad rationem personæ requiratur, quòd natura constituenta personam maneat sui juris, sive quòd in se subsistat, & natura humana non possit in se subsistere, quin constituit distinctam personam à persona Verbi, illæ locutiones videntur præbere ansam Nestorianis; quin potius, ut diximus à num. 562. persona multiplicatur ad multiplicationem personalitatis, quam significat per modum subjecti, quamvis Deus importans per modum subjecti, & homo requirant ad sui multiplicationem, quòd natura simul, & subsistentia multiplicetur, ideoque primò, & per se utrumque significant, juxta propriam nominum impositionem, ut tradit Divus Thomas ibi à nobis adductus.

626. Fit 5. non posse naturam humanam uniri substantialiter personæ, v. g. Angeli Michaëlis, ut subsistat per personam Michaëlis. Ratio est, quia si natura humana unirerit substantialiter supposito Michaëlis, constitueretur aliquod ens per se nobilissimum quidem solo Angelo, ideoque exigeret modum substantialiter essendi distinctum à modo substantiali essendi solius Angeli, qui proinde modus jam non esset subsistencia debita soli Angelo. Rursus unaquaque natura esset pars illius totius: pars autem, ut pars, non est sui, sed totius, aut extremi completi, à quo perficitur, & quod non perficit, ut patet in Christi humanitate, quæ ea de causa non est sui juris, neque subsistit in se, sed in Verbo. Unde in eo calu dici non posset, quòd natura humana assumeretur ab Angelo, vel è converso: ergo non potest natura humana substantialiter uniri personæ Michaëlis, ut subsistat per personam Michaëlis.

627. Præterea non appetit possibilis, neque fingi debet aliqua subsistentia creata communis naturæ humanæ, & Angelicæ, qua ex homine, & Angelo constitutur una persona creata. Ratio est, quia omnis subsistentia per se una ex principiis Theologicis est primò, & per se unius tantum naturæ completa in ratione naturæ, nec potest secundario terminari ad alteram naturam, nisi possit illam perficere, quin ab ea perficiatur, quod est proprium personæ divinæ

propter infinitam suam perfectionem, ut dixi n. 619, quin modus subsistentialis essendi naturæ Angelicæ, utpote speciei perfectionis, non potest esse primò, & per se modus subsistentialis essendi naturæ humanæ, utpote speciei minime perfectæ, ac proinde tantum posset excogitari, cunctariò, & per accidens; atqui modus imitatus, & realiter distinctus ab entitate essentiali non potest dare denominationem modalem, quam per se semel non tribuit: ergo nullo modo est possibilis subsistentia Angeli, quæ simul sic subsistentia personæ humanæ; quòd si quis tales subsistentiam mente fingeret, nihil exinde contra nostras assertiones inferre posset; siquidem in ea hypothesi Angelus, & homo essent una persona, ad eum modum (proportione servata) quo in Christo defactò sunt homo & Deus una persona.

Fit 6. subsistentiam creatam, utpote modum substantialiem essendi complementum naturam in ratione principii expediti in linea subsistentiali ad operandum ita necessariū esse naturæ, ut non possit existere sine illo modo, vel illius compensativo per divinam subsistentiam habito ex dictis à num. 626. Quamobrem si humanitas unita Verbo amitteret unionem hypotheticam, cùm non possit existere sine modo subsistentiali statim, arque esset separata, retineret suum modum subsistentiale requisitum ad existendum separatè. Unde eò ipso, quòd maneret separata à divina persona, maneret quoque persona creata, & humana, quod & ratione philosophica, & ratione Theologica suaderet. Ratio philosophica est, quia natura creata vi subsistentiae substantialiter sistit vel in se, vel in alio, non minus, quām corpus vi præsentia ubicitur hic, vel alibi. Unde sicut corpus existens, si non habeat ubicationem alibi, necessario infertur, eam habere hic; ita etiam si natura creata subsistentialiter non sistat in alio, necessario infertur, eam sistere in se, ac proinde habere suum modum subsistentiale essendi, sive quod idem est, subsistentiam creatam; quin potius, cùm natura creatam subsistentialiter sistere in se, sive in alio, habeatur ratione limitationis ex dictis à num. 592. & non posset substantialiter esse, nisi limitata; exinde non potest esse substantialiter, quin sistat in alio, vel in se; unde eò ipso, quid humanitas Christi maneret separata à subsistentia divina, sineret substantialiter in se, arque retineret propriam subsistentiam, & esset persona creata. Quid autem dicendum sit de natura integra in specie, quæ tamen possit continuere totum substantialie entitativum, constabit à num. 632.

Ratione Theologica suadetur etiam doctrina nostra illationis, quia essentiam subsistentia creata debemus Theologice inferre ex doctrina Conciliorum, & ex principio Fidei; sed ex hac doctrina inferimus, subsistentiam creatam esse hujusmodi modum substantialiem, arque ita necessariam naturæ, ut in se sistat substantialiter, si ea non habeat nobilissimum divinum compensatum,

vum, quo subsistat in alio ; ergo &c. Prob. min, quia ex Conciliis habemus, humanitatem non retinere propriam subsistentiam, eò quod sic unita substantialiter subsistentia Verbi, ac proinde non posse denominari naturam substantialiter in se, sicutem, sive sui juris, ut habetur in 5. Synodo Generali can. 4. citato num. 622. & can. 5. ubi dicitur. Si quis non confitetur, Dei Verbum carni substantialiter unius, & propterea unam ejus subsistentiam, vel unam personam ; ita Sanctam Calcedonensem Synodum, unam subsistentiam Domini nostri Iesu Christi conficeri, talis anathema sit. Neque enim adiunctione persona, vel subsistentia Sancta Trinitas suscepit ex incarnato uno de eadem Trinitate Deo Verbo ; Ex quo apparet, naturam cretam, utpote distinctam in specie à natura divina non posse retinere propriam subsistentiam simul cum alinea ; cum non possit natura fistere, & non fistere, substantialiter in se, & non esse sui juris ; similius infertur, non posse admitti propriam subsistentiam simul cum aliena ; cum non possit natura fistere, & non fistere substantialiter in se, & non esse sui juris, non fistere, substantialiter in se fistat substantialiter in alio.

630. Quod autem ea extrema separata, ut per se existant, sive in se substantialiter sistant, requirant modum substantiale positivum, non solum infert ex rationibus adductis, verum etiam ex Div. Thomae cap. num. 563. tum etiam 3. part. quest. 2. art. 2. in corpor. ubi docet, suppositum significari ut totum habens naturam tanquam partem formalem perfectivam sui ; pars autem formalis & perfectiva alterius dicitur relata ad alteram partem, quam perficit, tum etiam lib. 4. contra Gentes cap. 43. docet : quod si hypostasis humana non maneret in natura, in qua assumenda à Verbo praecedit, hoc sine corruptione non potuisse accidere ; corruptio autem est de aliquo positivo. Sic etiam 3. part. quest. 7. art. 2. ad tertium concedit, quod Deus non possit assumere naturam Angelicam Angeli præexistens sine ulla destructione, vel corruptione personalitatis Angelicæ, & art. 2. ejusdem questionis art. 5. enim humana natura non est assumpta à divina persona, natura humana propriam personalitatem haberet. Et pro tanto dicitur personam consumpsisse, personam habet impropicie, quia divina persona sua unicue impedit, ne humana natura propriam personalitatem haberet, unde quando Divus Thomas videretur insinuare, personam humanam, non indistinguiri à materia & forma substantialiter unitis, intelligendus est, quando ista in se ipsis fistunt, ut dicimus scilicet sequenti

631. Fit 7. Partes naturæ compositæ ex materia & forma habere quoque pariales subsistentias, sicut eas in suo ordine etiam habet natura composta ex pluribus partibus integralibus, &

substantialiter continuativis extensis ; ratio est, quia Verbum divinum retinuit partes inter se separatas, etenim in triduo mortis anima, & corpus amiserunt unionem inter se, & remanserunt cum unione ad Verbum ; atqui Verbum vi unionis hypostaticæ supplet defectum propriae subsistentiae, ut partes illæ, quæ non fistunt in se, subsistant in Verbo, à quo rediuntur in linea substantiali proximæ operativæ ; ergo partes illæ, quamvis inter se separatae exigunt parciales subsistentias pariter in partibus integralibus. Sicut enim caput non est suppositum, neque persona, bene verò partialis natura integralis, cum se ipso non sit natura humana, cuius vel actualiter, vel potentialiter est integrale constitutivum, sic non exigit adæquatam, sed parialem subsistentiam integralē, ut cum reliquis partialibus subsistentiis constitutat integrum in specie naturam humanaam, & suppositum. Si non suppleatur defectus propriae subsistentiæ à subsistentia divina.

Ceterum partes integrales, & continuativæ, licet convenienter cum partibus essentialibus in eo, quod non habeant rationem suppositi, dum sunt unitæ, idèoque, ut docet Div. Thom. 1. part. quest. 75. propriè & per se subsistens dicitur, quod neque prædicto modo inhæret, neque est pars secundum quem modum oculus aut manus non posset dici per se subsistens, & per consequens neque per se operans. At quando sunt separatae, non ita convenienter. Ratio est, quia aliter se habent partes essentialies separatae v. g. materia & forma, vel partes integrantes eam naturam, ut gutta atq; in specie ajebat Div. Thomas, cit. num. 596. at partes pure continuativæ se ipsis retinent integrum in specie naturam, ut gutta aquæ separatae ab Oceano retinet integrum in specie aquæ naturam in ratione naturæ ; proinde subsistentia aquæ separatae complet naturam integrum in ratione naturæ, eamque denominat suppositum ; subsistentia verò brachii, aut animæ separatae non terminat naturam integrum in specie in ratione naturæ, dum non terminat naturam humanam ; unde non potest animam separatam denominare suppositum.

Ex quo etiam colliges, guttam separatam non denominari suppositum à negatione unionis tanquam à forma, licet ea negatio sic conditio requisita, ut denominetur totum ; etenim quando gutta aquæ sunt conjunctæ, non denominantur duo tota, sed partes integrales ejusdem totius continui substantialis, ac proinde subsistentiæ ipsarum dicuntur pariales subsistentiæ respectu illius totius ; quando verò sunt separatae, dicuntur duo tota substantialia, quorum quodlibet habet naturam in specie integrum, in ratione naturæ ; & ideo tunc à suis subsistentiis denominantur supposita. Unde quod denominatur, & est suppositum & principium quod, non est aliud accidentale, sed

U u 3 substan-

Disputatio XIV. Sectio IV.

343

Substantiale, constitutum ex natura, & subsistens, quare ea conditio separationis se habet tanquam dispositio ex parte subjecti capacis, & expediti, ut à sua subsistens denominetur in se subsistens principium, quod est suppositum. Sic gratia habitualis, quae est forma filiationis adoptivæ Dei, non denominaret animam Christi, neque Christū Filium Dei adoptivum, quia ad Filium adoptivum requiritur, quod natura expedita ad suscipiendam talem denominationem non sit propria, sed extrinseca Patri adoptanti; cùm ergo Christus ratione unionis hypotheticæ sit Filius Dei proprius, & naturalis, exinde vi unionis est impeditus ad suscipiendam denominationem Filii adoptivi; ac proinde requiritur separatio, ut anima Christi maneat expedita ad suscipiendum talem denominationem.

634. Ea autem separatio ideo est pura conditio, quia neque est subiectum, cùm separatio non denominetur filia Dei, sed talis denominatur anima separata; neque est forma denominans, cùm separatio illa non sit virtus denominans, sed gratia habitualis in anima separata est virtus, quæ denominat, quod idem est de natura, & subsistens in casu nostro, ut clare patet ex dictis. Videatur Card. de Lugo disput. 12. sect. 4. ubi impugnat Vasquez contendentes, per separationem unius guttae ab Oceano destruit totam subsistentiam Oceani, & produci novam subsistentiam in Oceano, & alteram in gutta separata; Hęc enim ex cogitatio Patris Vasquez, ut bene monet Aldrete disput. 39. sect. 6. rem dicit penitus incredibilem, quod satis est ad doctrinam illam rejiciendam; si enim extractione unius guttae aquae, quae antea continuabatur cum toto mari, amitteretur subsistencia occupans totum spatiū maris, similiter per additionem unius guttae tota praecedens subsistencia corrumperetur, & alia de novo produceretur, quod non est minus incredibile. Exinde

635. Fit ultimò, subsistentiam non reddere naturam omnino incomunicabilem, sed illam reddere immediate incomunicabilem naturae subsistenti, quæ non est de naturali ipsius complemento. Ratio est, quia per subsistentiā materiae prima non redditur materia prima incomunicabilis forme affectu partiali sua subsistencia, neq; per subsistentiā formā redditur forma incomunicabilis materie; eò quod materia sit de naturali complemento formae, & ea forma de naturali complemento materiae; nec per subsistentiam Patris redditur divina natura incomunicabilis Filio, & Spiritui Sancto, eò quod natura divina naturaliter exigit tres illas subsistentias; neque natura unius guttae aquae redditur per suam subsistentiam incomunicabilis Oceano, eò quod sit de naturali ipsius complemento continuativo, & possit cum Oceano constituere naturaliter unum totum substantiale continuativum: unde incomunicabilitas, quam tribuit subsistencia naturae, in eo

stat, quod, dum natura retinet eam subsistentiam, non possit immediatè, & naturaliter comunicari alteri naturae subsistenti, quæ non sit de naturali ipsius complemento.

Quo autem pacto dicantur remanere eadem numero supposita, quæ per nutritionem, & augmentationem acquirunt semper novas partes materiae, & subsistentiae, amissis quibusdam partibus, quas prius habebant, eodem prosus modo exponendum est, ac dicitur de natura, quia quia in sua augmentatione, & nutritione eadem moraliter perseverat, dicitur eadem numerō; eodem modo subsistencia, quæ augetur per nutritionem, aut minuitur, quia moraliter perseverat, dicitur eadem numerō, quod idem est de domo antiqua, ac innovata, milenisque aliis exemplis. Reliqua, quæ hic afferriri possent, constabunt melius facta sequenti.

S E C T I O IV.

Solvuntur Opposita.

Obijicies 1. contra utramque nostram assertiōnē: SS. PP. ideo docent non esse in Christo humanam hypostasis, quia humanitas est pars Christi; sic Theodorus Cœtræ Episcopus Tom. 9. Bibliotæ novæ inquit; *Quia corpus animatum assumptum est pars Christi, idcirco non est hypostasis*, &c; Synodus Generalis can. 4. à nobis adducto num. 622. explicata unione humanitaris ad Verbum ait: *Et propterea unam ejus subsistentiam*, quod etiam repert eadem Synodus can. 5. à nobis adducto num. 629. sed hoc perinde est ac dicere, humanitatem ideo non subsistens propria substancialia, quia est unita Verbo, vel quia non haber negationem unionis ad suppositum divinum; ergo juxta PP. & Concilia subsistens creato nihil est aliud, quam negatio unionis naturae complectæ in ratione nature ad suppositum divinum.

Respondeo, conc. maj. & dist. min. quia non habet negationem unionis, sumpto *ly quia formaliter constitutive*, nego: argutivè, conc. min. & nego conseq. ratio est, quia supra dictæ auctoritates solū evincunt, subsistens Verbi non posse terminari ad naturam, quae non est de naturali ipsius complemento, quia ea natura assumpta careat propria substancialia, quod verum est, ut diximus à num. 628. quid autem requiratur, ut natura assumpta careat propria substancialia, vel ut natura non assumpta propriam substancialiam habeat, ex his terminis non infertur; ceterum, cùm inferatur ex aliis Conciliorum, & PP. testimoniosis, que supra expendimus à n. 603. quod subsistens creata sit aliquid substantiale positivum exinde facile infertur, quod Concilia, & PP. dicunt; propterea humanitatem caruisse propria substancialia, quia unita fuit hypotheticæ Verbo, nihil

nihil aliud significare, nisi quodd substantialis terminatio divina substantia non sit compo- nibilis cum eadem creata substantia huma- nitatis.

639. Quod, ut clarius appareat, satis est scire, quod nullus ignorat, nempe *ly quia*, & *ly propterea* duplicitate sumi posse; primò quidem sumitur, ut ratio formalis constitutiva, ut cùm dicitur: Petrus propterea est homo, quia est animal rationale. In praesenti autem non accipi in hoc sensu, constat ex Conciliis, & Patribus à num. 603. Accipitur secundò, & quidem frequentissime, ut ratio arguitiva, *ex qua* nempe bene inferimus aliud, cùmque *ex eo*, quod humanitas substat in Verbo bene inferimus, quod in se non silit, ac proinde neque subsistat, ut constat à num. 628. ex unione substantiali ad Verbum bene inferimus, humanitatem non retinere propriam substantiam, & propterea in Christo Domino uanam tantum esse substantialiam; sic dicimus: propterea mundus est productus, quia DEUS voluit illum producere, quin Deus volens sit de constitutivo mundi; tum etiam rectè dicimus: propterea Beati obtinuerunt gratiam, & gloriam, ut coronam, quia Christus redemit illos, eisque dedit auxilia efficacia, quinredemptione, aut auxilia efficacia sunt de constitutivo sanctitatis, aut gloriae; sic etiam Deus propterea dedit sanctis Beatitudinem, quia ex hoc vita deceperunt in gratia, & tamen decessus in gratia non est de constitutivo Beatitudinis.

640. Eodem modo prorsus argumentari licet ab opposito; sic *ex hypothesi*, quod amare, & odio habere sint realiter incompossibilia, rectè dicimus: ideo Petrus non hoc objectum amat, quia illud odio habet, licet existentia odii non sit formaliter destruktio amoris, sive illius negatio, sed causa inferens illius negationem. Sic ex suppositione, quod ignis sit essentialiter impotens comburere, quin applicetur, rectè dicimus: ignis non comburit, quia non est applicatus, licet parentia combustionis differat a parentia applicationis; atque in eodem sensu intelligendus est Hugo Victorinus in Apologetico pro Verbo Incarnato, quando ait, proprietas naturam humanam Christi non habere propriam personam, quia est unita digniori homine Verbo divino.

641. Objicies 2. Si substantia creata esset aliquid positivum substantiale distinctum realiter à natura, eò ipso esset proprietas naturae: sed non est proprietas naturae; ergo non est aliquid positivum substantiale distinctum realiter à natura. Probatur min. Verbum divinum assumptum naturam humanam cum omnibus suis proprietatibus, ut constat ex plurimis Conciliis, & presertim ex Lateranensi sub Martino I. can. 9. ubi dicitur: *si quis secundum Santos Patres non confiterit propriam, & secundum veritatem naturales proprietates Deitatis ejus, & humanitatis indiminuit in eo, & sine diminutione salvatas, condemnatus sit; atqui*

non assumptum substantiam creatam, ut ex iisdem Conciliis planè constat; ergo &c. Confirmatur ex Paschali lib. 2. de Spiritu S. cap. 4. dicente: *in Christo persona personam consumpsit, quia personares juris est: ergo personalitas supra naturam non est quid physicum, & positivum, sed quid morale, & negativum consistens in carentia unionis ad substantiam dignorem Dei.*

Respondeo dist. maj. esset proprietas naturae pro statu, quo careret nobiliori supplemento, omitto, pro statu, quo habet nobilis supplementum, nego maj. & dist. pariter min. nego consequentiam. Ad probationem dist. maj. cum omnibus suis proprietatibus, quae erant proprietates, & ab ipsa exigebantur pro eo statu unionis, conc. quae non erant proprietates pro eo statu, neque à natura pro eo ita exigebantur, nego maj. & concessa min. nego consequentiam. Ratio est, quia, ut diximus à num. 22. natura pro diversis statibus diversas exigit proprietates; sic apud omnes Theologos gratia habitualis, quae est tanquam natura in ordine superno, exigit pro statu viae habitum fidei; at pro statu patris non exigit habitum fidei, sed habitum luminis, cuius erat substitutum habitus fidei; neque habitus fidei est proprietas gratiae pro statu patris, sed pro statu viae. Pariter igitur dicimus de substantia creata, quae, licet daremus, quod est proprietas humanitatis, & quidem essentialiter exigit ab humanitate pro statu separationis à substantia divina, non tamē esset proprietas humanitatis pro statu unionis ad divinam substanciali, cùm substantia divina sit compensativum multò nobilius, quam substantia creata. Dixi omitto; quia nomine proprietatis solet intelligi aliquid accidentale adveniens substantiae; quo in sensu substantiae non est proprietas, cùm non sit aliquid accidentale, sed substantiale.

Quin potius communis Theologorum expostio est, quod hæc testimonia intelligantur de proprietatibus vel metaphysicis, quas exigit natura in ratione naturae; sic natura humana ex quod sit natura humana, est admirativa, risibilis, & volitiva, quae quidem appellantur proprietates naturae in ratione naturae, quod satis indicat Canon ab Adversariis adductus, dicens: *eundem ipsum Deum perfectum, & hominem perfectum secundum naturam existere; quod etiam habetur in 5. Synodo can. 4. manet enim utrumque, quod est secundum naturam, & post factam unionem substantialiter.* Præterea, quando Concilia dicunt, Verbum assumpsisse naturam humanam cum suis proprietatibus, non possunt intelligi de illis, que juxta ipsa Concilia nequeunt conjungi cum assumptione, qualis est substantia propria inconjugabilis juxta ipsa Concilia cum ea assumptione. Unde quamvis daremus Adversariis, quod humanitas exigeat pro eo statu substantiam propriam, non posset exinde inferri, eam assumptam

tuiss

Disputatio XIV. Sectio IV.

344

fuisse à Verbo, ed ipsò, quòd esset proprietas inconjungibilis cum assumptione, quod & ipsi Adversarii immemores sui, docent in Tractatu de Eucharistia. Docet enim Concilium Tridentinum sels. 15. can. 2. fieri transubstantiationem panis, & vini, & Corporis, & Sanguinis Christi manentibus duntaxat speciebus panis, & vini ubicationem non manere, sicut nec unionē, seu inhærentiam, per quam uniebantur ante Consecrationem substantiae panis, & vini, ea accidientia, quæ manent, ed quòd ea ubicatio, & inhærentia sint inconjungibiles cum transubstantiatione; ergo idem non docent in nostro casu.

644.

Ad Confirmationem respondeo cum Sancto Thoma citato num. 630. conc. antec. & nego consequentiam; quia illa verba Paschafii non intelliguntur de consumptione propria totius subsistentiae humanitatis, sed de impropria, quia divina persona sua unione non impedivit, ne humana natura propriam personalitatem haberet; impedit autem, ne humana natura propriam personalitatem habeat, ex Divo Thoma, & testimonii adductis à num. 612. est impedit, ne habeat rem juris; unde ex hoc testimonio bene explicato minimè infertur, quòd subsistencia crea confitatur in negativo, sed potius infertur, quòd confitatur in positivo. Idecirco notandum est, non intercessisse propriam consumptionem subsistentiae humanitatis; ergo subsistencia humanitatis significat partiales omnes causas subsistentiae corporis, & animæ rationalis unitæ, cùmque nunquam præcessisset particularis subsistencia crea animæ rationalis, exinde nunquam præcessit subsistencia crea humanitas, præcessit tamen subsistencia particularis materiæ primæ, respectu cuius intercessit propriæ consumptio, ideoque Mysterium Incarnationis universto creaturarum componibilium cum Incarnatione fuit valde conveniens, atque ipsi humanitati, licet subsistence particulari materiæ primæ non fuerit ita conveniens, sed etiam tantum convenientia, quæ habetur per similitudinem ad appetitum elicitem bene ordinatum, quando nempe ex detramento particularis resultat convenientia in bonum communne, quod prævaler particulari. Sic plures convenientissimum sibi censem mori pro bono communipatriæ.

645.

Objicies 3. Si suppositum creatum adderet aliquid positivum substantiale pertinens ad complementum naturæ, natura humana Christi haberet inclinationem, & appetitum ad propriam subsistentiam, & consequenter esset violentia; sed hoc dici non potest; ergo &c. Confirmatur 1. Si humana personalitas esset modus positivus, nequaquam posset humanitas privata propria personalitate; quandoquid modus ille requireretur, ut subsistencia haberet proprium modum essendi per se, quo privata non potest; atqui in Christo Domino est humanitas privata creata personalitate; ergo &c. Confirmatur 2. Non minus exigeret humanitas modum

suum substantiale effendi, quām exigit suam propriam præsentiam; atqui non potest esse in rerum natura absque modo sua propria præsentia; ergo neque posset esse in rerum natura absque propria sua subsistentia creata. Confirmatur 3. Si subsistentia creata esset modus substantialis naturæ, esset insupplebilis per subsistentiam Verbi ad eum modum, quo ubicatio humanitatis non potest suppliri per Verbi immensitatem; atqui Verbum supplevit defectum propriæ subsistentiæ; ergo &c.

Respondeo nego maj. quia ed ipsò, quod habeat nobilioris compensativum, non exigit nobiliorem suam perfectionem incompositam cum eo compensativo, ac proinde nequa manet violentia, ut dixi à nro. 32. quin potius P. Vasquez disput. 34. can. 2. licet concedat, quòd humanitas retineat appetitum, ad propriam subsistentiam, negat tamen, quòd maneat violentia; quia violentia solum contingit, quando infertur vis causæ effectrici, vel formalis, ne prodeat in suum actum; natura vero humana non est causa efficiens, aut formalis sua personalitatis; sed clarior, & verior est solutio nostra. Ad primam Confirmationem nego maj. quia modus ille essendi per se reperitur ab humanitate, ut in linea substantiali reddatur proximè expedita ad operandum, & ut elicit operations, quæ tribuantur supposito; cùmque si modum, quem ad hunc finem exigit humanitas, compensetur ab alio essendi modo nobilitate, & indebito, nempe à personalitate Verbi, qua reddatur humanitas proximè expedita in linea substantiali ad operandum, & sic possit tribui ejus operationes dignioris supposito, nempe divino, nulla maneat ratio, ne humanitas possit tunc privari suo modo creato essendi, exinde in hoc supplemento nulla est implicatio.

Ad secundam Confirmationem nego maj. quia præsentiam exigit tanquam accidentiale complementum, ut vi illius alicubi sit, sive hoc magis, quām ibi; tale autem complementum accidentale nequit suppliri à Verbo divino, nec Verbum, nec unio ad Verbum ex se habet esse hic magis, quām ibi, ideoque Verbum non potest perficere humanitatem, si alicubi non sit at si alicubi ponatur, potest à Verbo divino perfici; sic non potest Verbum divinum completere humanitatem, si non dentur unita corpus, & anima rationalis; at si dentur unita haec extrema, quæ constituant humanitatem, potest illam humanitatem perficere, & substantialiter completere; sic apud Adversarios sanctitas Verbi sanctificat humanitatem, & tamen immensitas, aut immortalitas Verbi nequit reddere humanitatem immensam, nec immortalitatem. Verbum de his fusiū, quando agemus de Sanctitate humanitatis, ubi Adversarii eandem, ac nos doctrinam tradunt.

Ad tertiam Confirmationem nego maj. quia licet modus substantialis rei non sic supplibilius per id, quod non est modus rei, ut facili-

totum id, quod præstabat modus; at est supplebilis in ordine ad aliquem effectum nobiliorum; modus autem subsistentialis humanitatis faciebat, ut ea subsisteret in se, & non in alio digniori, quod fieri non potest alio, quod non sit modus humanitatis; quando vero humanitas non subsistit in se, sed in alio digniori se, non est effectus proveniens à modo subsistentiali humanitatis, proinde, quæ præstari potest ab alio, nempe à personalitate Verbi, sic reddere hominem filium Dei adoptivum sanctificando illum, est effectus gratiae habitualis, & accidentalis, qui proinde non habetur à gratia subsistentiali Verbi; at habetur ab illa modus alias nobilior sanctificandi, nempe subsistentialis proprius personæ non extraneæ, sed divinæ; eo modo sanctificatur humanitas à gratia D E I subsistentiali, ut infra dicemus, & fatentur Adversarii. Sic etiam, quod modus subsistentialis constitutus cum humanitate concretum, non impedit, quod humanitas cum Verbo constitutus concreta, quia sunt concreta diversa rationis; unde licet unum proveniat tanquam à forma à modo humanitatis, vel si in alio sensu provenit ab hac subsistente tanquam à subiecto, poterit in altero ordine provenire tanquam à subiecto ab altera subsistente.

649. Objecies 4. Si subsistentea creatura esset quid positivum, ideo esset, quia humana natura debet esse subsistentialiter incompleta, ut possit uniri Verbo divino subsistentialiter; sed hæc ratio nulla est: ergo &c. Probatur min. Si ea ratio vera esset, Verbum divinum non posset sibi assumere aliquod accidens, neque naturam irrationalē, cùm non habeant in se aliquam incompletionem subsistentialē; imò & possit dari aliqua natura creatura assumptibilis à Verbo, cùm non repugnet natura creatura identificata cum sua subsistente; sed hæc omnia falsa sunt: ergo &c. Respondeo conc. maj. & nego min. Ad probationem dist. maj. quoad primam partem, non posset sibi assumere aliquod accidens per unionem subsistentialē, conc. per unionem aliquam accidentalem, omitto istam, de qua infra, & nego secundam, & tertiam partem maj. Ratio est, quia Verbum divinū assumpit humanitatem completo illam subsistentialiter; cùm autem accidens non possit subsistentialiter compleri, non potest hoc modo assumi à Verbo divino; quod si fingatur accidens habens accidentale complementum, & per unionem accidentalem ad hypostasim creatam potens in suo genere compleri, posset quoque assumi à Verbo unione accidentali, ut aliqui docent: sed de his infra: quidquid enim de hoc sit, non venit ad rem præsentem.

650. Altera pars maj. in qua supponitur, Verbum non posse assumere naturam irrationalē, est planè falsa, ut suo loco dicemus. Nam cùm natura irrationalis compleatur subsistentialiter per subsistenteā creatam, etiam potest compleri per subsistenteā divinam sibi hypostaticē unitam, quod innegabile appetit ex eo, quod in triduo R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

moris Christi corpus mortuum non erat unitum animæ rationali, & retinuit unionem ad Verbum. Præterea falsum est etiam, quod supponitur in ultima parte illius maj. nempe quod sit possibilis natura creata, quæ secum identificat subsistenteā, quandoquidem habebat subsistenteā distinctam, exinde provenit, quia natura est limitata, ut constat à num 592. & nequit esse natura creata, quin limitata sit, tum etiam, quia quælibet natura creata de se est apta obedire D E O, volenti illam assumere, ob idque defactō non solum subsistenteia humana, sed etiam Angelica distinguitur à natura, & est modus subsistentialis essendi, quo completur natura Angelica in ratione principij subsistentialis proxime operativi.

Er quidem Sancti Patres, dum quærebant, an 651. poriū Verbum assumpserit naturam humanam, quām Angelicam, satis perspicue supponebant, poruisse a Verbo assumi naturam Angelicam, plurésque ex Patribus de assumptione per unionem hypostaticam intelligunt verba illa Pauli ad Hebreos: *nunquam Angelos apprehendit, sed semper Abraham apprehendit*, ut ibi ostendit Rivera, licet aliter Cornelius locum illum expagnar, ut supponit passim, Patres, & Interpretes priorem sensum refinere, quod nobis satis est. Quod si fingatur aliqua natura creata identificata cum sua subsistente, eò ipso erit inassumptibilis à Verbo; sicut creata subsistente defactō est inassumptibilis; idéoque dicitur ultimū complementum in linea subsistentiali, ex quo fit, natura non esse in linea subsistentiali se ipsa adæquatè completam, idéoque esse assumptibilem. Unde optionem damus Adversariis, ut ipsi videant, quid velint, an nempe sit possibilis, vel non natura creata identificata realiter cum sua subsistente.

Ob. 5. Natura singularis completa constituit 652. suppositū, quartenus per se subsistit, sed per se subsistit per hoc, quod non uniatur alteri subsistentei unione, qua substantialiter perficiatur; ergo &c. Probatur min. Humanitas Perri per se subsistit eò ipso, quod non uniatur subsistentialiter alteri subsistentei, à qua perficiatur; è converso humanitas Christi non subsistit per se, quia unitur subsistentialiter Verbo divino, à quo perficitur, idéoque non subsistit in sua perfectione subsistentiali; ergo &c. Respondeo conc. maj. & nego min. ad probationem nego antec. nam humanitas per se subsistit, quartenus cum subsistente constituit suppositū, & à subsistente habet effectum formalem ultimi complementi in ratione subsistentiali, quo indiger natura, ut sit in linea subsistentiali proximè expedita ad operandum; hoc autem à pura negatione provenire non potest, ut ex terminis patet, & constat ex dictis à num. 603.

Objecies 6. Si suppositum supra naturam adaderet perfectatem positivam subsistentialē, Verbum divinum, cùm non assumpserit nostram personalitatem, non assumpserit totam nostram subsistenteā; sed assumpserit totam no-

stram subsistentiam, cùm totam illam sanaverit juxta doctrinam Damasceni lib. 3. de Fide cap. 7. ubi docet, quod à Verbo non fuit assumptum, non fuit curatum; ergo &c. Respondeo dicitur, maj. non assumpsiſſet totam nostram subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro natura, & essentia, nego, in quantum sumitur pro supposito, hypostasi, ac persona, conc. maj. & dist. min. nego conseq. Ratio est, quia, ut dixi n. 586. olim subsistentia solebat accipi pro natura, quo in sensu loquuntur aliqui Patres.

654. Eodem quippe modo, quando agitur de Incarnatione, Verbum dicitur assumpsiſſet totam nostram subsistentiam: dicitur enim, quando agitur de Trinitate, Patrem dedisse Filio totam suam subsistentiam, ut definitur in Concilio Lateranensi maximo sub Innocentio III. can. 2. ut pater Pater Filio dat totam suam subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro natura, & essentia, non autem, in quantum sumitur pro hypostasi, & persona, cùm Pater non debet Filio paternitatem, seu personalitatem Patri. Sic Verbum etiam assumpsiſſet totam nostram subsistentiam, in quantum subsistentia sumitur pro essentia, & natura humana, non sumitur pro hypostasi, & persona, ac proinde non assumpsiſſet personalitatem subsistentiale hominis; unde quod non fuit assumptum ex his, quae spectant ad personalitatem, fuit curatum curata tota natura assumpta vi satisfactionis Christi se extendentis ad omnes personas: sicut enim Adam peccando infecit totam naturam humanam, eamque redditus infirmam, morbusque ille præter Christum, & MARIAM ad omnes humanas personas se extendit, ideoque personæ, quæ nascuntur, nascuntur infirmæ, & peccatrices; sic Christus assumendo totam naturam, totam mutavit, & curatæ naturæ curantur personæ; quia merita in humana natura à Christo elicita ad omnes personas humanas se extendent; quin potius Damascenus solum loquitur de curatione non quacunque, sed facta in natura simili, nam si Verbum assumpsiſſet naturam Angelicam, procul dubio potuissent nos curare, & defactò assumendo naturam humanam meruit etiam Angelis, ut suo loco dicimus.

655. Objicies 7. Si subsistentia creata esset aliquid substantiale positivum constitutus cum ipsa natura suppositum, & personam, actiones provenientes à virtute naturæ, tribuerentur etiam subsistentiae, & personalitati creatæ, juxta illud Philosophorum, & Theologorum axioma: actiones sunt suppositorum; arqui inexplicabile est, quomodo tribui possint creatæ subsistentiae; ergo &c. Respondeo conc. maj. & nego min. quia eo ipso, quod natura non sit potens influere physicè in effectus: vel terminos ab ipsa productos, quin sit substancialiter completa per subsistentiam modum suum essendi, qui est necessaria dispositio, ut in linea subsistentiali natura sit virtus proxime operativa, & receptiva, exinde manifeste inferatur,

quod subsistentia non se habeat purè concomitantem, aut accidentaliter relate ad effectum, neque extrinsecè, sed intrinsecè relate ad naturam constitudo pro priori ad actiones cum illa suppositum, ita ut actiones non possint essentialiter oriri à virtute naturæ incompleta, nisi prius saltem habeat suam incompletam subsistentiam, neque à virtute naturæ completa, nisi hæc habeat suam completam subsistentiam, qua natura maneat completa subsistentialiter pro priori ad actiones; sicutque prius prioritate factum originis sit constitutum suppositum, qui operari possit, aut actiones possint oriri à virtute suppositori, in quo stat, quod actiones sunt suppositorum, cùm hoc facilè explicetur, propriea facilè intelligitur, quomodo actiones sunt suppositorum. Videatur Eximus Doctor disput. 434. Merh. tota sectione 7. ubi haec doctrina latè exponit, atque confirmat.

Plura quidem invenies ibi ad alios Theologos Tractatus non parum conducentia; quod ad nostrum Tractatum attinet, ex lyre explicatur, videlicet, quomodo in Christo Dominino tota residat virtus humana ad hominem perfectiones efficiendas, & ad immanentes recipiendas, adeſt quidem tota virtus, quia Christus retinet totam naturam humanam integrum in ratione naturæ; cùmque in homine natura humana sit tota virtus ad agendum, & patiendum, reverè adeſt in Christo tota hominis virtus. Idem dicitur de Deo relatè ad opera ad extra, potentia enim ad extra stat in natura divina relatè, & virtualiter identificata cum omnipotencia, cùmque in tribus personis sit cada natura divina, est idem influxus in tribus personis in ordine ad quemcunque effectum creaturæ, sive opus ad extra. Unde subsistentia non requiritur ut virtus influxiva, sed ut conditio subsistentiae se habens ex parte agentis, & contingens suppositum continens naturam, ut in supposito, sive in agente sit ea virtus in linea subsistentiali expedita ad agendum, idoque actiones supposito agenti tribuuntur virtute quidem naturæ suæ.

Icirco docent communiter Theologi in Tractatu de Trinitate, non requiri per se in Deo Trinitatem personarum ex parte actionis creatæ, sed ex parte DEI, quia divina natura ex sua perfectione exigit tres divinas subsistentias, ut sit subsistentialiter expedita ad agendum ad extra; actio verò creata solum exigere virtutem illius productivam, quæ in supposito, divinitusque personis continetur, eamque exigit sola virtus naturæ divina; exinde actiones creatæ, sive opera ad extra tantum exigunt connexiōnem cum natura divina. An autem idem sit dicendum de productione ad intra, ubi natura, & essentia divina non potest producere aliam naturam, & essentiam divinam? est non modica controversia apud Theologos; siquidem in DEO essentia, & natura divina est una individualis in tribus personis cum tribus identificata, nec potest esse multiplex, quamvis in hominibus.

bus, & reliquis natura productentis, & producti sint realiter distinctas. Quamobrem aliqui Theologi dicunt, quod natura divina, aut quod idem est, aliquod praedicatum necessarium absolutum est simul principium quo communicativum, & productivum, personalitatem verò, sive relationem producentis esse conditionem substancialis essentialiter prae-requisitam ad constitutionem personæ, solumque requiri distinctionem realem inter producens, & productum, non verò inter virtutem quo productivam, & terminum productum; alii verò censentes, requiri etiam distinctionem realem inter virtutem productivam, & terminum productum, dicunt, quod natura divina ad intranon est principium quo productivum, sed duntaxat communicativum. Verum de his satis pro re præsenti.

658. Objicies 8. Nulla est assignabilis ratio, cur substantia creata porius censenda sit modus, quam entitas substancialis; arquiuxta nostra principia non est entitas substancialis: ergo neque eti modus, sed pura negatio unionis substancialis ad divinum suppositum. Confirmatur. Si humanitas mente concipiatur existens à parte rei absque ullo modo substanciali, & absque unione ad divinam substantiam, eò ipsò erit natura completae individua substantia; sed hoc sufficit juxta Boëtium, ut sit suppositum, ac proinde ut habeat creatam substantiam: ergo ad creatam substantiam non requiritur modus substancialis superadditus naturae completae, sed satis est pura negatio unionis substancialis ad divinam substantiam. Hoc argumento, si bene expendatur, probari potest, quod Christus non consecravit in nocte Cœnæ; nam non est ratio, quod consecravit in vino rubro, & non in albo; ergo neque consecravit in albo, nec in rubro, ac proinde non consecravit.

659. Respondeo deinde nego maj. quia substantia creata est determinatio naturæ, ut in se sit, nec potest divinitus existere sine natura, cuius est determinatio: natura enim creata ex luis intrinsecis est indifferens, ut sit in se, vel in alio, ut constat nobis ex Mysterio Incarnationis. Unde substantia creata adveniens naturæ, est illius determinatio tollens indeterminationem, quæ rectè non sunt munera entitatis creatæ, sed modi; ab eo autem modo complevit natura, ut constituat hominem; cumque homo (idem esto de aliis suppositis) non sit totum accidentale, sed substancialie; exinde modus ille est substancialis completivus naturæ, eamque reddens in linea substanciali proximè expediatam ad operandum; quod etiam inferimus ex Conciliis, & Patribus adductis n. 603. arque ex ratione philosophica fundata in limitatione naturæ creatæ; ut constat à n. 592.

660. Ad Confirmationem dist. maj. erit naturæ completae individua substantia individuatione significantem primam substantiam, nego, in R. P. Gormaz Theolog. Tom. II.

dividuatione duntaxat significantem secundariam substantiam, conc. maj. & distincta pariter min. nego consequentiam. Ratio est, quia, ut diximus num. 595. eatenus suppositum à Boëtio, & antiquis Philosophis, imo & à Concilio Florentino citato à num. 603. dicitur, naturæ completae individualia substantia, quantum per id significatur totalis individuatione, sive prima substantia, quæ juxta Philosophos est, num. 594. & 614. est illa, cui ita tribuuntur operationes, ut naturæ, quæ est prima substantia sive individuatione inadæquata, tribui non possit, ideoque prima substantia vocatur maximè substantia adæquata individualia, sive habens magis de substantia, quam prior; illa autem, quæ habet magis de substantia, est substantia, sive modus substancialis essendi, in quo in se sit; si non suppleatur à subsistentia divina, in qua sitat. Unde ea verba, naturæ completae individualia substantia, accipienda quidem sunt non pro qualunque individuatione, sed pro individuatione completae, sive primæ subsistentiæ.

Quod satis indicavit Divus Thomas lib. 4. contra Gent. cap. 43. cuius titulus est: quod humana natura assumpta à Verbo non praecessit assumptioni, sed in ipsa conceptione fuit assumpta à Verbo DEI. Probatum autem hujus assertio-nis comprehendit his verbis: si enim praexistenter, cum natura praexistere non possit, nisi in individuo; oportueret esse aliquid individuum illius humanæ naturæ praexistentis ante unionem. Individualium autem natura humana est hypostasis, & persona, est idigitur dicere, quod humana natura assumenda à Verbo in aliqua hypostasi, vel persona praexistisset; si igitur natura illa assumpta fuisset manente hypostasi, vel persona, remansisset tunc post unionem duæ hypostases, vel persona, una Verbi, & alia hominis; & sic non esset factum in hypostasi, vel persona, quod est contra sententiam Fidei. Si verò hypostasis, vel persona illa non remaneret in ea natura, in qua assumenda à Verbo praexistisset, & hoc sine corruptione accidere non posuisse: nullum enim singulari-lare definit esse hoc, quod est, nisi per corruptionem. Ubi Div. Thomas nihil aliud intelligit pro singularitate, & completa individuatione naturæ completae, quæ quidem individuatione constituit hypostasim, & quæ, si praexistisset, corrumpenda erat, ut assumeretur natura in unitatem hypostasis, nisi individuationem primæ substantiæ, quæ addit aliquid substancialie supra naturam. Videatur Ferrariensis in Commentario hujus loci, haec omnia accurate explicans, & confirmans.

661. Objicies 9. Si substantia creata esset modus substancialis naturæ, posset eadem substantia creata terminare duas integras naturas specie distinctas, sicut idem modus unionis terminat duo extrema specie distincta, nempe carnem, & spiritum in homine; sed per nos eadem substantia creata non potest terminare duas integras naturas specie distinctas; ergo substantia creata non est modus substancialis natu-

Disputatio XIV. Sectio IV.

348

ix. Confirmatur; si hæc natura creata non posset subsistere in altera persona creata per ilius subsistentiam, ideo esset, quia illud compositum ex duplice natura, & una subsistencia evaderet nobilis, quām compositum ex una sola natura, ejusque subsistencia, ex dictis à num. 626. sed hoc falsum est saltem relativè ad aliquam possibilem personam creatam; ergo &c. Probatur min. possibilis est aliqua persona creata, quæ eminenter contineat totam perfectionem alterius inferioris naturæ creatae; illa enim continentia non argueret perfectionem simpliciter infinitam, cùm solū comprehendenderet duas res simpliciter finitas, & finitum additum finito non valeat constitueri simpliciter infinitum, sed in eo calu natura supervenientis alteri personæ creatæ nullam adderet perfectionem compósito resultantem ex tali natura, & ex tali persona creata aſſumente; ergo &c.

663. Relp. neg. maj. quia unio ex suis prædictis essentialibus primò & per se est compositio; cùm autem compositio optimè fiat ex duobus extremis, alioquin potentibus esse absque compositione, exinde unio quām optimè potest esse unio talium duorum extremonum, videlicet corporis, & animæ; at subsistencia creata juxta principia Philosophica, & Theologica, quæ deditimus à num. 627. est primò, & per se modus unius tantum naturæ, cùmque ex hoc ipso conceptu bene inferatur, quod non possit esse primò, & per se modus duarum naturarum, exinde repugnat, quod eadem substantia sit substancialiter duarum naturarum, videlicet humanae, & Angelicæ, tum quia subsistencia creata primò, & per se est modus substancialis essendi, cùmque una natura creata secundum suum esse substancialē distinguitur realiter ab altera, ita etiam modus substantialis essendi hujus naturæ primò & per se isti debitus debet distinguui subsistente primò & per se debitæ alteri naturæ, ex quo infert Exim. Doctor lib. 5. de Trinit cap. 8. spirationem aetiam non esse subsistentiam, quia advenit necessariò, & communicatur duabus personis jam constitutis, nempe Patri, & Filio, ad eum modum, quo volitio libera, quoad denominationem advenit liberè, & communicatur tribus personis jam constitutis; quare licet ea divina prædicta sint substantia, eò quod non distinguuntur realiter à supposito, non tamen sunt subsistentiae, quia hæc non advenit naturæ secundariò, sed primò & per se ad constituendum cum natura suppositum; quale constituit subsistencia absoluta, si admittatur in Deo, vel ad constituendam cum natura personam incomunicabilem alteri personæ, ut adveniunt naturæ divinæ relations personales, quæ principia maximè necessaria censet Exim. Doctor ad intelligendas difficultates passim obvias in tract. de Trinitate.

664. Et quidem si in Deo sunt tres subsistentiae simpliciter infinitæ, ac sunt primò & per se uni-

us tantum naturæ, non est Theologicum contra principia Theologica admittere, possibilem subsistentiam limitatam creatam, quæ primò & per se esse possit duarum naturarum, aliter admitti posset forma rationalis, quæ primò & per se, sive ex sua natura esset forma duorum corporum, & exinde altera, quæ esset trium, factisque progressu, altera quæ esset omnium hominum forma; unde eadem anima rationalis posset esse naturaliter forma omnium hominum, quod apparet satis absurdum; idem autem progressus fieri posset circa creatam subsistentiam, ut ex pendentī constabat; unde eadem ratio, propter quam negant, Adversarii possibilem esse talem formam rationalē, que naturaliter sit duorū corporū forma, cogit illū ad negandam subsistentiā creatam, quæ naturaliter sit duarum naturarum subsistentia. Idcirco Philosophi nihil aliud intelligunt per creatam subsistentiā, nisi modū substancialē, quo haec prima substantia ab alia differt; ideoque cum ex principiis Philosophicis, tum ex Theologico repugnat, quod subsistentia sit primò & per se duarum naturarum subsistentia; preterea pugnat etiam, quod subsistentia creata hujus naturæ sit secundariò substantientia alterius naturæ: nam ad hoc opus erat, quod hæc natura subsisteret in altera persona creata, ac proinde, quod non constitueret nobilis compositum, quia erat illud à quo assumitur, & in quo subsistit, quod planè repugnat creto superposito ratione suæ limitationis, ut diximus n. 619. Cæterum licet daremus Adversarii, quod esset possibilis substantientia creata, quæ primò & per se esset modus duarum naturarum, nihil exinde fieret contra nostras assertiones, ut præmonui num. 627. nec exinde ullo modo inferri posset, quod subsistentia creata non sit aliquid substancialē distinctum à natura.

Ad Confirmationem conc. maj. & nego min. ad probationem dist. maj. quæ eminenter continet totam perfectionem alterius inferioris naturæ creatæ continentia ita perfecta, ut ipsa secundum se duntaxat sumpta æquivalat utriusque, nego: ut ipsa secundum se duntaxat sumpta æquivalat, & præmineat inferiori sumpta solū secundum se, conc. maj. & dimin. nego conseq. Explico distinctionem; quamquam non arguatur infinitas neque repugnancia chymérica in aliqua perfectione superiori, ex eo, quod æquivalat alteri, & eam excedat, at esset perfectio infinita, vel perfectio purè chymérica, si supponatur, ita æquivalere, ut seorsim sumpta non sit minus bona, quām utraque perfectio simul; nam in rebus limitatis unum finitum additum alteri facit majus, & quod additione perfectionis non crescit, eò ipso non est capax augumenti, & consequenter est infinitum, vel chymera; ideoque talis excogitata perfectio distinguetur à perfectione purè creata, vel quia esset Deus; vel quia esset chymera: sic licet nummus aureus perfectè æquivalat nummo argenteo, ut ergo sumul

simil continet majorem valorem, quam unus solus; sic licet ulta aequivalat palmo, at simul cum palmo continet majorem quantitatem, quam ipsam solam.

666. Addunt communiter DD. nullam esse possibilem substantiam creatam, quae continet adaequatè eminenter totam perfectionem alterius substantiae: nam juxta communem sententiam omnes, & singulæ species creaturarum differunt inter se in aliqua perfectione, ita, ut nulla differat ab altera per purum defectum perfectionis. Ideo non sunt possibles infinitæ creaturarum species, quia cum una sola species non possit exprimere infinitam perfectionem Dei, opus est, ut sint possibles plures, & plures ad eam magis & magis exprimendam. Quare nulla species creaturæ debet singi possibilis, quae non possit exprimere peculiarem aliquam Dei perfectionem, quae non reperiatur in aliis: si autem aliqua substantia creata contineretur adaequatè eminenter in altera secundum omnem suam perfectionem, & solùm differret ab illa per purum defectum, nullam sanè rei perfectionem exprimeret, quae non esset in aliis speciebus creaturarum, & consequenter hac species non deserivaret ad manifestandam Dei perfectionem: hæc doctrina ad plures controversias utilis est: ceterum ad presentem difficultatem dissolvendam satis superque est nostra solutio.

667. Objicies 10. Subsistensia creata supra naturam completam in ratione naturæ solùm addit ex Div. Thoma puram negationem; ergo non est modus substantialis possitivus. Probatum antec. ex lib. 1. contra Gentiles cap. 25. ubi ait: *hoc, quod dicitur substantia Ens per se, non videtur importare nisi negationem tantum.* Et in 3. dist. 6. art. quæst. 1. art. 2. ad 5. hominem aliud non esse præter conjunctum ex anima, corpore, & unione, sed ex hoc ipso, quod ipsum compositum ex anima & corpore non adjungatur alteri subsistenti in natura composta, sequitur, quod conjunctum sit homo; unde si Christus humanam naturam deponeret, ex hoc ipso esset homo illud conjunctum ex duabus substantiis; similia habet 2. part. quæst. 2. art. 5. ad 1. & art. 2. ad 2. & sèpè alibi; ergo &c.

668. Respond. dist. antec. supra puram naturam consideratam in concreto, vel ut est prima substantia, concedo, consideratam in abstracto, vel ut est secunda substantia, nego antec. & conseq. Ad probationem conc. ant. & nego conseq. quia quando Div. Thomas considerat naturam in concreto, ut primam substantiam, optimè arguit in ea substantia negationem subsistendi in altero, quæ vocatur perfectas non quidem intrinseca, sed extrinseca, eò quod natura, quæ in se subsistit, & est sui juris, non sit juris alterius, neque in alio subsistat, unde per hoc, quod humanitas Christi deponeretur à Verbo, cùm in eo casu in se sisteret per substantiale modum substantiale suum esse, sine quo non esse potest, si in alio non sit, be-

ne infertur, quod tunc esset persona, & haberet intrinsecā perfectatem, consistentem, non quidem in pura negatione, sed in modo substantiali, de quo loquitur Div. Thomas quæst. 9. de potent. art. 2. quando ait: *Persona significat naturam cum quodam modo existendi, qui modus est per se existens.* Quare negatio subsistendi in altero, quæ exinde sublequitur, non potest dici juxta doctrinam Divi Thomæ, perfectas intrinsecas, sed extrinsecas, quod velint, nolint, tenentur dicere Adversarii; nam Divus Thomas in eo textu, ubi ait: *ens per se non videtur importare, nisi negationem tantum,* loquitur de ente, ut comprehendente Deum, & creaturas, & certè perfectas intrinsecas in Deo non est negatio tantum; si enim hæc nostra responsio vera sit, atque indubitabilis in via Divi Thomæ, manifestè exinde infertur, quod Divus Thomas numquam docuerit, quod substantia creata sit pura negatio.

Quod autem hæc sit mens Divi Thomæ, patet ex ipso Divo Thoma 3. parr. quæst. 17. art. 1. in corpore, ubi ait *dicendum, quod natura secundum se considerata, prout in abstracto significatur, non verè potest praedicari de supposito, seu persona, nisi in Deo, in quo non differt, quod est, & quo est.* Unde in creatis, si natura consideretur in abstracto, & non in concreto, sive quod idem est, si consideretur, ut secunda substantia, & non ut prima substantia, differt id, quo compleetur, sive quo est prima substantia, ab ipsa substantia naturæ abstractè sumpta: quamobrem Auctor, qui concordantias contradictionum apparentium in Divo Thoma composuit, editione Veneta impressa anno 1288. Indice 6. dubio 114. loca, in quibus Divus Thomas videtur docere, substantiam creatam esse negationem, & ea, in quibus afferit, esse quid substantiale possum, facilè componit juxta doctrinam à nobis traditam.

En ejus Verba: *natura potest sumi duplicitate scilicet in concreto, & in abstracto, ut habetur 1. part. quæst. 3. art. 3. in corpore, & in primum dist. 23. art. 1. in corpore, & dist. 25. art. 1. in corpore, & quodlibet 2. quest. 2. art. 2. in corpore, in quodlibet 8. quest. 2. art. 1. ad primum, & opusc. 30. lett. 5. & 7. Melib. lectio 2. & 5. primo modo significatur ut totum, & praedicatur de supposito, ideo est idem, quod suppositum, unde 7. Metaphysica lett. 5. in fine dicitur, quod ipsum, quod Christus est, non est ipsa natura in abstracto, ut humanitas, sed animal rationale: sed secundo modo significatur natura, ut pars, ideo non praedicatur de supposito.* Quare suppositum sive natura in concreto considerata quidem ut prima substantia, supra partem substantiam constitutivam naturæ in abstracto, sive ut est secunda substantia, addit in creatis alteram substantiam comprehendit, quæ est substantia, quæ constituitur prima substantia; idcirco non solùm in Deo, verum etiam in creatura, sub-

stentia est aliquid substantiale contradistinctum à natura abstractè sumpta.

671. Neque indigemus commentatore ad hanc mentem Div. Thomæ intelligendam, cùm ipse Div. Thomas (quod commentator non vidit) agens contra Hæreticos defendendo Mysterium Incarnationis se ipsum perspicuè explicet , nam lib. 4. contra Gentiles cap. 4. obicit contra se argumenta Hæreticorum contendentium, humanitatem Christi esse personam , quia est quædam particularis substantia , & integra natura ; ideoque debet esse hypostasis & persona : en verba, quibus decimum argumentum sibi obicit: *hic homo, qui est Christus, prout consideratur ex anima solùm & carne consistens, est quædam substantia, non autem universalis ; ergo particularis ; ergo est hypostasis.* Solutionem autem reddit cap. 49. his Verbis. *Ex hoc etiam solvitur, quod de cimo proponebatur : manifestum est enim, quod hic homo, qui est Christus, substantia quædam est non universalis, sed particularis, & hypostasis quædam est, non tamen alia hypostasis, quam hypostasis Verbi, quia humana natura ab hypostasi Verbi assumpta est, ut Verbum subsistat tam in humana natura quam in divina ; id autem, quod in humana natura subsistit, est hic homo ; unde ipsum Verbum supponitur, cùm dicitur hic homo.*

672. Ne autem recursus fiat ad aliquorum solutionem, quod nempe Div. Thomas de natura humana prout in Christo, & non prout in puris hominibus, audiatur ipse Div. Thomas, qui ita prosequitur: *sed siquidem eandem objectionem ad humanam naturam transferat dicens, eam esse substantiam quædam non universalis sed particularis, & per consequens hypostasin, manifeste decipitur ; nam humana natura etiam in Sorte vel Platone non est hypostasis, sed id, quod in ea subsistit, hypostasis est.* Quod autem substantia sit, & particularis, non secundum illam significationem dicitur, in qua hypostasis est particularis substantia. Substantia enim secundum Philosophum dicitur duplicitate, scilicet de subiecto ingenere substantiae, quod dicitur hypostasis, & de eo, quod quid est, quod est natura rei ; En Verba Div. Thom. quæ clariora esse non possunt, in quibus ait, hypostasim esse substantiam, qua completerur natura, & constituitur totum substantiale continent naturam, quæ est pars illius compositi, sive subjecti continentis naturam ; unde totum illud dicitur natura in concreto, sive prima substantia ; atque in hoc sensu substantia comprehenditur in prima substantia, quæ non addit aliud aliud positivum, ut sit hypostasis, quamvis fundet negationem subsistenti in alio ; at si natura sumatur in abstracto pro secunda substantia, non arguit tamen negationem, sed requirit substantiale complementum, ut constitut suppositum etiam in Sorte, vel Platone, quæ est doctrina nostra, quam non possemus

clarioribus Verbis explicare, quam istis Verbis Divi Thomæ.

Quamobrem natura abstractè sumpta non potest esse in linea substantiali proximè operativa, nisi compleatur à subsistentia, qua subsistat in se, vel in alio digniori se ; unde cùm natura sit indifferens, ut retineat suam subsistentiam, vel ut eam admittat, & divinam acquirat, licet dicat determinatè haec prædicta naturæ, dicit vagè, & indeterminatè hanc, vel illam subsistentiam ; idcirco homo dicit determinatè humanitatem, & indeterminatè hanc, vel illam subsistentiam, qua compleetur humanitas, ut sit proximè operativa, & haec est ratio, propter quam Christus est homo ejusdem speciei nobiscum, quia determinatè dicit humanitatem ejusdem speciei cum natura, ideoque ipsi convenit definitio hominis, nempe animal rationale, & principium sensacionis, & discursus ; definitions enim recipientes suppositum dicuntur comprehensore definitum.

Idcirco, si homo definitus solùm dicit determinatè humanitatem, & indeterminatè subsistentiam, etiam homini definitio debet primere determinatè humanitatem, & indeterminatè subsistentiam, sine qua humanitas nequit esse in linea substantiali principiū meadē de causa prius est, quod natura compleatur per subsistentiam, quam quod recipiat, vel producat accidentia ; unde subsistentia crea non potest dici verè & propriè producta à natura, sed ab agente, quod producit naturam ; quam ab aliquibus dicatur non tam produci quam resultare, eo quod natura neque divinitus esse possit sine sua, vel aliena subsistentia. Hæc est controversia de pura voce, de qua non curio, dummodo convenientius in eo quod natura nullam veram actionem possit licere, usque dum compleatur per subsistentiam, quandoquidem actiones non sunt naturæ sed suppositorum, ut ex terra nostra diligitur, ex qua clarè patet, subsistentiam crearam juxta Div. Thomam esse aliquid realiter distinctum à natura, si natura sumatur in abstracto pro secunda substantia, licet non addat aliud substantiale realiter distinctum supra naturam, si hæc sumatur in concreto, sive pro prima substantia.

Ex quo etiam intelliges aliqua Div. Thom. testimonia alioquin difficultia in tractatu de Angelis; nam cùm Div. Thom. agit de natura sive natura quantitate, ut in homine, solet eam accipere in abstracto pro secunda substantia, & quando loquitur de natura, quæ non significat quantitatē, ut in Angelo, solet illam accipere in concreto pro prima substantia ; unde infra substantiam in Angelo non addere aliiquid supra naturam, benè verò in homine. Sic loquitur 1. part. quæst. 3. art 3. in corpore. In ipsis compositis ex materia & forma necesse est, ut differant natura vel essentia, & suppositum &c. in his igitur, quæ non sunt composita mat-

materia, & forma, in quibus individuatio non est per materiam individualem, id est per hanc materiam; sed ipsa forma per se individuare operet, quid ipsa forma sint supposita substantia; unde in eis non differt suppositum, & natura; & lib. 4. contra Gentiles 55. ad 4. in homine aliud est natura, aliud persona, cum sit ex materia compositus, non autem in Angelo, qui im-

mortalis est. Hac enim testimonia non possent conciliari cum aliis, quae dedimus num. 630. & 668, nisi intelligatur haec duplex acceptio naturae frequens apud Divum Thomam, quando loquitur de natura, quae significatur, & de natura, quae non significatur quantitate. Omitto alia argumenta minoris momenti, quae ex hucusque dictis facilem habent solutionem.

DISPUTATIO XV.

QUID VERBUM ASSUMPSE RIT, QUIDVE POTUERIT ASSUMERE?

676. Assumptio dicitur actio productiva unionis, qua agens principale aliquid sibi unit, unde ea actio, quae ex parte agentis dicitur assumptio activa, dicitur assumptio passiva ex parte passi, & uniti, quod proinde dicitur afflumplum. Quamobrem assumptio, urpote actio creata physice procedit a tribus divinis personis, cum inseparabilia sint opera Trinitatis ad extra; at vi illius non possunt dici tres divinæ personæ assumentes, sed solus Filius; nam per illam actionem producta est unio, vi cuius humanitas manet unita soli Filio, non vero Patri, aut Spiritui Sancto: cur autem Verbum assumptio humanitatem, & non personalis, & cur ita factum sit, facis constat a num. 603. de distinctione inter naturam, & personalitatem: idcirco non assumpsit personalitatem creatam, sive hominem, sed humanitatem, sive naturam humanam in unitatem personæ, ut dixi n. 627. Quærimus modò, quinam sit terminus à Verbo assumptus, an scilicet solum corpus, vel sola anima, vel sola partes essentiales, an etiam pertinentes ad integratatem humanitatis.

SECTIO I.

De Termino assumpto, & assumptibili.

677. Suppono 1. plures distingui terminos à Theologis in re praesenti; alter enim dicitur terminus *à quo*, alter terminus *qui*, alter *verso* terminus *quo*, sive *ad quem*. Certum est, respectu Verbi non fuisse terminum *à quo*; quia terminus *à quo* solum reperitur respectu rei, quæ mutatur, ut notum est in omnibus mutationibus; Verbum autem mutari non potest, ut Fide constat, & fuisse diximus à num. 24. nec fuit propriè respectu humanitatis; quia nec in ictu oculi præcessit unquam sine unione ad Verbum, saltem adæquare (quod propter materialam adverto) licet portuisset præcedere: idcirco impræcipie dici posset terminus *à quo ipsa negatio unionis*, & termini totalis; quia omnis actio temporalis haber ex conceptu suo, ut de non esse transferatur ad esse unum, & totum. Certum est etiam, terminum totalem *qui re-*

motum actionis incarnativæ, sive assumptionis, esse Christum in, & ex duabus naturis divina, & humana subsistentem: nam terminus totalis qui, seu remotus (talis enim dicitur, quia solum terminat actionem in proximo, ex quo resultat) est totum ex unione producta coalescens, quod in Incarnatione est Christus, & Deus homo: sicut in generatione humana est homo genitus. Quare terminus immediatus qui, & proximus est unio hypostatica; nam talis dicitur ille terminus, quo producto ponitur totum, producta autem unione hypostatica ponitur hoc totum, nempe Christus.

678. Suppono 2. magnum esse dissidium apud

Doctores circa terminum formalem quo, sive *ad quem*: nam Eximius Doctor censeret, esse unionem; quia sola unio formaliter terminat actionem incarnativam. Vasquez autem docet, esse humanitatem; quia sola humanitas est forma, qua totum formaliter sic homo. Alii vero judicant esse solam personalitatem; quia sola personalitate completer ultimum illa humanitas. Pater Coninch Epist. 70. dub. 80. facile componit omnes istas sententias, distinguens in eadem actione ex diverso munere varias appellations, latitudines, & terminos; unde ait, terminum formalem quo, seu *ad quem* assumptionis, seu actionis incarnativæ esse illum, qui formaliter explicat ipsam sic; vel aliter expressam, & appellatam; unde ille est, ex cuius positione habet actio, quod sit talis, qualis e nomine significatur. Ratio est, quia sicut forma rei permanentis est illa, à qua formaliter res habet, quod sit talis, vel talis, ut album albedine, sic terminus formalis actionis erit ille, à cuius positione velut à forma extrinseca habet actio, quod sit talis, vel quod talis appelletur.

679. Quare actio incarnativa vel sumitur sub appellatione Incarnationis, vel productionis, vel unitonis, vel assumptionis, vel subsistentiaris; sub appellatione Incarnationis habet pro termino formalis quo humanitatem unitam Verbo; nam ab ipsa ut unita dicitur Verbum incarnatum, & actio Incarnatio: sub appellatione productionis, & unitonis haber pro termino formalis quo unionem: nam ab ipsa dicitur Verbum unicum humanitari, & humanitas

unica